

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Rusaliile

Ra cincizeci de zile după Paști a avut loc Pogorârea Duhului Sfânt. După Învierea Domnului, aceasta este cea mai mare sărbătoare. Ne spune Sfântul Luca că, atunci „când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună în același loc. Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei. Și li s-au arătat împărțite, limbi ca de foc și s-au așezat pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (Faptele Apostolilor 2, 2-5).

În Ierusalim erau adunați iudei din toată lumea. Ucenicii, plini de Duhul Sfânt, au început a le propovădui. Rămânând străpunși la inimă i-au întrebat pe ucenici ce trebuie să facă, iar Petru le-a zis: „Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt” (Faptele Apostolilor 2, 38).

S-au încreștinat atunci trei mii de suflete, în felul acesta luând naștere Biserica Creștină. Sărbătoarea aceasta mare, în importanță socotită imediat după sărbătoarea Paștilor, românii o numesc Rusalii. Numită și Duminica Pogorârii Sfântului Duh, Duminica mare, Duminica Cincizecimii, ea își trage denumirea de la italicul *rosalia*, care înseamnă sărbătoarea trandafirilor.

În sămbăta Rusaliilor ne aducem aminte de cei adormiți, îi pomenim la rugăciune și realizăm că ziua următoare este o zi mare. De aceea, un bocet și subliniază lucrul acesta, dorul de întâlnire cu cel plecat, căruia îi pregătim drumul: „Dacă-aș ști când vei veni / drumul ți l-aș șindrili, / cu șindrilă de cea mare / Să vii într-o sărbătoare, / Ori la Paști, ori la Rusale / C-atunci îi ziua mai mare”.

În ziua Rusaliilor, după Liturghie, în multe comunități satești se făcea procesiune la holde, ca Duhul Sfânt să se reverse și peste pâinea cea de toate zilele: „Cobori, cobori la noi / O, Duhule Preasfânt cobori / Tu cel ce răsari holdele, / Și răcorești pădurile”.

La Rusalii ne aducem aminte că Biserica s-a întemeiat la Pogorârea Duhului Sfânt, că ea este „actul cinci al operei de mântuire, dacă Întruparea, Răstignirea, Învierea și Înălțarea sunt primele patru acte”¹.

Opera citată ne aduce aminte că Duhul Sfânt „de la lucrarea mântuitoare a lui Hristos în umanitatea Sa personală, trece la extinderea acestei lucrări în celelalte ființe umane”². Creștinul bun simte cum lucrează Duhul Sfânt în sufletul său. „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința” (Galateni 5, 22).

Dacă aceste virtuți nu sunt prezente în sufletul nostru, ne spune Sfântul Cuvios Siluan Athonitul că harul Preasfântului Duh ne-a părăsit. Îl cităm pe el: „Fericiți suntem noi, creștinii ortodocși, căci Domnul ne iubește și ne dă harul Duhului Sfânt și în Duhul Sfânt ne dă să vedem Slava Lui. Dar pentru a păstra harul trebuie să iubim pe vrăjmașii noștri și să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate necazurile noastre”³.

Așadar, pentru a păstra harul Preasfântului Duh, trebuie să ne rugăm pentru vrăjmașii noștri și să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru necazuri. Ușor de spus și greu de făcut. Dacă ne străduim, îi iertăm pe vrăjmașii noștri, dar chiar să-i iubim și să ne rugăm pentru ei? Chiar să-i iubim și să ne rugăm pentru ei!

Pe de altă parte, Îi mulțumim lui Dumnezeu că ne răsfăță cu toate darurile Sale. Dar chiar să-I mulțumim pentru necazuri, pentru boală, pentru încercări? Chiar să-I mulțumim, că așa harul Duhului Sfânt rămâne întru noi!

¹ Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă* 2, E.I.B.M.B.O.R., București, 1978, p. 195.

² Op. cit., p. 196.

³ Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*, Editura Deisis, 1994, p. 89.

DIN SUMAR:

- Sarea frumos-ului – **PR. EUGEN-ADRIAN TRUȚA**.....(p. 3)
- Muntele Athos și eroismul anahoretic – **PR. DR. CĂTĂLIN PALIMARU**..(p. 4)
- Vizita Fecioarei Maria la Elisabeta (Partea a II-a).
Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul,
inaugurează cultul Mariei (Lc. 1, 45-46)
– **PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ**.....(p. 5)
- Ridicarea Bisericii Ortodoxe din România
la rang de Patriarhie, reflectată în
paginile revistei *Renașterea* (1925) – **PR. DRD. IOAN JULA**.....(p. 6)

Conferințele preoțești de primăvară din Arhiepiscopia Clujului

Darius Echim

In perioada 29 aprilie – 20 mai 2025, în cele nouă protopopiate ale Eparhiei Clujului, cu binecuvântarea și în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, s-au desfășurat conferințele preoțești de primăvară, cu tema generală „Centenarul Patriarhiei Române: istorie și spiritualitate”, în contextul Anului omagial al Centenarului Patriarhiei Române.

Fiecare conferință a fost precedată de o slujbă de Te Deum și a fost prezidată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care le-a adresat clericilor cuvinte duhovnicești, sfaturi și îndemnuri pastorale. De asemenea, a punctat tema omagială a anului 2025.

Invitatul permanent al conferințelor de primăvară din anul acesta, istoricul dr. Mircea-Gheorghe Abrudan, cercetător științific la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române – Filiala Cluj-Napoca, a susținut prelegerea intitulată „Centenarul Patriarhiei Române: istorie și spiritualitate”. Acesta a subliniat contribuția decisivă a elitelor românești din toate provinciile, în special din Ardeal și Banat, la ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de patriarhie, în 1925, un moment istoric esențial pentru consolidarea identității spirituale și naționale a României Mari.

„Ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de patriarhie și a mitropolitului primat la demnitatea de patriarh, prin decizia Sfântului Sinod din 4 februarie 1925 și prin Legea organică nr. 669/1925, adoptată de Parlamentul României la 12 și 17 februarie 1925, a încununat eforturile de unificare ierarhică, canonică, administrativă și juridică ale Bisericii Ortodoxe din România Mare. La acest proces și-au adus aportul și expertiza episcopiei, clericii învățați, istoricii, canoniștii și oamenii politici din toate regiunile istorice unite în 1918 cu Regatul României. Între aceștia, ardelenii și băănățenii au jucat un rol central, deoarece din mijlocul lor a fost ales cel dintâi mitropolit primat și, ulterior, patriarh al României; dintre ei s-a lansat, în primăvara anului 1919, ideea înființării Patriarhiei Române; din rândurile lor a provenit ministrul cultelor care a gestionat această chestiune în numele guvernului român, iar dintre aceiași transilvăneni s-au afirmat vocile cele mai sonore, care au argumentat din punct de vedere eclesial, istoric și național cauza patriarhatului românesc. Proiectul a fost asumat cu entuziasm de întreaga elită eclesială, culturală, academică și politică românească, dincolo de orice fel de interese personale, de grup, de partid și chiar de partizanat confesional sau etnic, ceea ce denotă o solidarizare rar întâlnită în epoca interbelică și dovedește, peste vremi, importanța națională, rolul și valoarea de simbol ale Bisericii Ortodoxe în societatea românească din România întregită după Primul Război Mondial”, a subliniat istoricul dr. Mircea-Gheorghe Abrudan.

Conferințele semestriale din fiecare protopopiat s-au încheiat cu luări de cuvânt din partea preoților prezenți, în frunte cu părinții protopopi, care au adresat mesaje de bun venit și au făcut anunțuri de ordin administrativ și pastoral.

Conferințele preoțești din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului se desfășoară anual, primăvara și toamna, în cele nouă protopopiate ale Eparhiei: Cluj-Napoca, Cluj I, Gherla, Dej, Turda, Huedin, Bistrița, Năsăud și Beclean. Anul acesta, în cadrul conferințelor de primăvară, tema întâlnirilor a fost dedicată „Anului omagial al Centenarului Patriarhiei Române”, iar în toamnă va fi abordat cel de-al doilea subiect propus de Patriarhia Română pentru 2025: „Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea”.

Comunicat de presă

Procesiune de Rusalii la Cluj-Napoca

iun. 2, 2025

Clujenii sunt invitați să participe **duminică, 8 iunie 2025, la tradiționala Procesiune de Rusalii** organizată în centrul municipiului Cluj-Napoca. Evenimentul continuă o veche tradiție din Ardeal ce are în centrul ei rugăciunea pentru mediul înconjurător și pentru roadele pământului, la sărbătoarea Pogorării Duhului Sfânt.

Evenimentul se va desfășura după următorul program:

Începând cu ora 17.00, pe platoul din fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, Părintele Mitropolit Andrei va săvârși slujba *Vecerniei plecării genunchilor*, la care vor participa toți preoții clujeni și credincioșii de la parohiile din municipiu, dar și din parohiile învecinate Clujului.

De la ora 18.00 procesiunea propriu-zisă va porni din fața Catedralei și se va deplasa pe următorul traseu: **Piața Avram Iancu – B-dul 21 Decembrie**

Adunarea generală a Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe” din Arhiepiscopia Clujului

Darius Echim

Marti, 27 mai 2025, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a participat la Adunarea generală a Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe” din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Potrivit bilanțului prezentat în cadrul Adunării Generale, în anul 2024 peste 100 de beneficiari au primit sprijin constant și diversificat din partea Asociației. În total, au fost distribuite 974 de pachete alimentare, s-au efectuat 2623 de vizite la domiciliu și s-au înregistrat 4167 de convorbiri telefonice cu caracter de sprijin și consiliere.

Întâlnirea a fost precedată de o slujbă de Te Deum, fiind săvârșită de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, în paraclisul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”.

La finalul slujbei, ierarhul a rostit un scurt cuvânt de învățătură, pornind de la versetul scripturistic: „Podoaba lor nu e cea din afară: împletirea părului, podoabele de aur și îmbrăcarea hainelor scumpe, ci e omul cel tainic al inimii, întru nestrăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu” (I Petru 3, 3-4), în cadrul căruia a vorbit despre importanța misiunii femeii creștine în societatea contemporană. De asemenea, le-a felicitat pe membrele asociației pentru bogata activitate social-filantropică și le-a dăruit cartea „Cred, Doamne, și mărturisesc! File de catehism ortodox”, apărută recent la Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Clujului. Cartea este un îndrumar esențial pentru credință, fundamentat biblic și patristic, cu referințe la mari teologi ortodocși contemporani. Acest catehism modern își propune să ofere răspunsuri la marile întrebări spirituale ale omului contemporan, în special ale tinerilor, într-o formă accesibilă și clară.

În continuare, în sala de evenimente a Muzeului Mitropoliei Clujului, de la demisolul Catedralei Mitropolitane, Părintele Mitropolit Andrei a prezidat lucrările Adunării Generale a Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe” și, la final, a apreciat misiunea membrilor, pe care o desfășoară în slujba aproapelui, încurajându-le să își păstreze râvna și să o concretizeze în cât mai multe fapte bune.

În cadrul întâlnirii, președinta Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe”, doamna Adina-Corina Udrescu, a pre-

zentat bilanțul activităților din ultimul an (aprilie 2024 – aprilie 2025) și a vorbit despre proiectele viitoare și perspectivele pentru anul în curs. De asemenea, a vorbit despre scopul și rolul acestei asociații, arătând importanța misiunii femeii creștine în societate. Totodată, a adresat mulțumiri membrilor, voluntarilor, partenerilor și susținătorilor asociației, precum și tuturor celor prezenți, oferindu-le diplome de recunoștință celor mai active membre.

Alături de membrele și voluntarii asociației, la întâlnire au fost prezenți vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Clujului – preotul Dumitru Boca și duhovnicul Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe” – preotul Florin-Cătălin Ghiț, care este și redactor-șef al Editurii Renașterea.

Scurt istoric

Asociația „Societatea Femeilor Ortodoxe” din Cluj-Napoca a fost înființată în anul 1921 ca un răspuns la nevoile umane postbelice, concentrându-se pe sprijinirea orfanilor și invalizilor de război, care se confruntau cu dificultăți materiale și emoționale majore în perioada de după Primul Război Mondial. Asociația s-a alăturat dintru început eforturilor depuse de primul episcop al reînviatelor Eparhii a Clujului, Nicolae Ivan, de a contribui la înfăptuirea unor proiecte fondatoare în cadrul episcopiei cu reședința la Cluj. Asociația a fost desființată în perioada regimului comunist, în anul 1948, când a fost interzisă, în general, activitatea tuturor organizațiilor Bisericii Ortodoxe Române. S-a reînființat la inițiativa vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania, în anul 1994, cu dorința de a continua activitatea deosebită pe care femeile ortodoxe au desfășurat-o în perioada interbelică.

Începând din 1994 până în prezent, Asociația desfășoară o intensă activitate social-filantropică, iar astăzi deține acreditare pentru activitatea de asistență a persoanelor vârstnice la domiciliu. Din 2001, Societatea Femeilor Ortodoxe este recunoscută oficial ca organizație non-profit de către Ministerul Muncii și al Solidarității Sociale, oferind servicii de asistență socială persoanelor adulte din comunitate. Astfel, derulează de aproape două decenii Programul „Sfântul Vasile cel Mare”, dedicat asistării la domiciliu a persoanelor vârstnice și vulnerabile social. În prezent, prin Programul „Sfântul Vasile cel Mare”, Asociația se îngrijește de 85 persoane nevoiașе din municipiul Cluj-Napoca.

Asociația este coordonată de Adina-Corina Udrescu, în calitate de președinte, avându-l alături pe preotul Florin-Cătălin Ghiț, duhovnicul Asociației, care este și redactor-șef al Revistei „Renașterea”. Aceștia își propun să dezvolte și să extindă activitatea, implicând un număr cât mai mare de femei creștine în misiunea de ajutorare a vârstnicilor.

Pentru mai multe informații despre activitatea Asociației, precum și despre modalitățile de implicare, vizitați site-ul oficial sfocj.ro și pagina de Facebook [Ajută BUNicii](https://www.facebook.com/AjutăBUNicii).

Biroul de presă al Arhiepiscopiei Clujului

Sarea frumos-ului

Preot Eugen-Adrian Truța

Secretar eparhial

Ezacordul fundamental al căutărilor noastre se regăsește concentrat în polarități axiologice: bine-rău, drept-nedrept, frumos-urât. Încorsetați de prejudecata dualismului existențial, sufocăm ființa și o obligăm să disece orice persoană, fapt, lucru, eveniment în două părți diametral opuse: angelic și demonic. Nu avem papile gustativ-spirituale pentru a detecta unicul condiment realmente esențial: sarea frumos-ului.

Deschiderea largă a credinței vine din această balanță între har și libertate și felul cum o metabolizăm în viața noastră. Contrar realității concurențiale, în viața spirituală nu contează doar rezultatele, ci contează modalitatea în care ne construim și îngrijim sufletul. Propoziția aceasta nu ne conduce către o sinonimie cu zona motivațională. Pe drumul crucii rezervat fiecărui creștin cresc pălămilele incertitudinii și ale căderilor, ale răstimpurilor de cugetare, semnare și analiză.

În mod constant, evident și implacabil, libertatea va concura cu condiționarea, harul cu iluzia harului, dreptatea cu justițiarismul, activitatea cu activismul, precizia morală cu relativismul, zâmbetul cu lacrima. Să lăsăm în întinderea nesfârșită și neștiută a sufletelor noastre să coabiteze aceste realități și să le angrenăm într-o directă și personală conectare cu Dumnezeu Cel viu. Sinceritatea atașamentului față de rugăciune și viață spirituală, cu tot ce implică acestea, întrețin în interiorul nostru tonusul necesar supraviețuirii mundane sau, într-o exprimare mai pretențioasă, Viața vieții se naște într-o luptă, Împărăția Cerurilor *se ia cu sila* (efortului).

Aici intervine evenimentul Pogorării Duhului Sfânt, Duh Sfânt care irumpe și naște Biserica ca o dimensiune nedespărțită de faptul cotidian, iar clericii și credincioșii se scufundă într-o inundație îmbelșugată de har. E dificil, incomplet și nefericit să expui trăsăturile acestei sărbători așa cum se reflectă în sufletul fiecărui credincios. *Vino și vezi* este chemarea, răspunsul și descrierea singură posibilă. Asta nu înseamnă că Biserica e o instituție a trăirismului manipulant, lipsit de cerebralitate, un extaz necontrolat care a prelucrat masele. Biserica e o naștere din nou a universului care validează și se validează pe sine prin Rațiunea rațiunii care este Hristos. Biserica înseamnă libertatea creației și a creaturii. De aceea, putem broda pe marginea acestui adevăr. O descoperire perpetuă și liberă a cosmosului. Sarea ce nu se va altera.

Premisele existenței umane pot fi zărite în capilarele sufletului, în lumina irisului. Inesizabile pentru cei ce-ți alimentează ființa cu adrenalina corupției spirituale („mai trebe’ și de’astea”), *frumos-ul și nevoia de frumos* prevalează în noi. Am ales să trăim pentru simplul, banalul, accidentalul, dar în același timp incendiarul, realul, unicul fapt că e *frumos*.

Între doi tineri nu poate fi ceva decât *frumos*. Ei aleg, ca și noi de altfel, în virtutea *frumos-ului* și *nevoii de frumos*. Îi mângâim repede cu noroiul păcatului fără să ne amintim că niciodată nu le-am vorbit de gradele de comparație ale *frumos-ului*:

Raiul e cel mai frumos „loc” al existenței.

Hristos e cel mai frumos om. Noi suntem creați după chipul și asemănarea Lui și suntem purtători de Hristos, *hristofori*, iar menirea noastră e vocația *frumos-ului*.

Dinamitați stâncile indiferenței ca să revelați comoara lui „a fi”, iar „a fi” nu e decât *frumos*.

Iadul e cel mai puțin frumos „loc”. Păcatul e cel mai puțin frumos eveniment al vieții noastre. Alegeți ceea ce e cel mai frumos și-L veți alege cu siguranță pe Dumnezeu. Ne va elibera de întunericul disperării fără final și fără sens. Suferințele noastre vor primi alt orizont de așteptare. Ne va fi oferită gratuit realitatea simplității arzătoare și devorante a unei icoane bizantine ce ne învăluie, ne însuflețește cu ale sale pnevmatice limbi *ca de foc*. Totul va fi har.

Meditația

„Nu e de-ajuns să ne uimim de locurile care ne par atât de sigure, trebuie să urmeze o luptă, ca în fiecare clipă a vieții noastre să fim ceea ce suntem în momentele mai bune, și atunci treptat vom arunca de pe noi tot superficialul și vom deveni mai reali și mai adevărați (frumoși, n.n.); după cum Hristos este Însuși adevărul și realitatea Însăși, așa și noi să devenim tot mai mult și mai mult ceea ce este Hristos. Lucrul nu constă într-o imitare exterioară a lui Hristos, ci în faptul că în interior este El. Imitarea lui Hristos nu e o copiere externă a purtării lui sau a vieții lui; aceasta e o luptă grea și complicată...” (Antonie de Suroj, „Școala rugăciunii”)

Instalarea preotului Ioan Marius Pintican în demnitatea de protopop de Bistrița

Darius Echim

lericii din Protopopiatul Ortodox Bistrița s-au reunit marți, 6 mai 2025, în cadrul conferinței preoțești de primăvară. Evenimentul a fost precedat de ceremonia de instalare a noului protopop de Bistrița, săvârșită de către Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, în prezența membrilor Permanenței Consiliului eparhial, a clericilor din cadrul Protopopiatului Bistrița, a oficialităților civile și militare, a reprezentanților tuturor cultelor religioase din Bistrița, precum și a numeroși invitați.

De la ora 10:00, la Biserica „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” de la Coroana, cel mai vechi monument istoric din municipiul Bistrița, situată în proximitatea sediului Protopopiatului Bistrița, a fost oficiată o slujbă de Te Deum, urmată de ceremonia oficială de instalare a părintelui Ioan Marius Pintican, președintele Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Bistrița-Năsăud, în demnitatea de protoiereu al Protopopiatului Bistrița.

Părintele Ioan Marius Pintican a fost numit în noua demnitate la data de 1 mai 2025, ca urmare a pensionării părintelui Alexandru Vidican, care a slujit ca protopop de Bistrița timp de 24 de ani, în perioada septembrie 2001 – aprilie 2025.

Cu acest prilej, Mitropolitul Andrei a rostit un cuvânt duhovnicesc, i-a transmis părintelui Alexandru Vidican un cuvânt de prețuire și mulțumire pentru întreaga activitate desfășurată, iar noului protopop i-a adresat câteva îndemnuri pastorale și i-a dorit multă râvnă în această nouă slujire. Totodată, ierarhul a apreciat bogata activitate administrativă, pastoral-misionară și filantropică desfășurată de părintele Marius Pintican în calitate de președinte al Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Bistrița-Năsăud, care, în decursul celor 13 ani de la înființarea asociației, a inițiat, implementat și coordonat 15 proiecte sociale și medico-social-filantropice, menite să ofere sprijin și suport specializat categoriilor vulnerabile din județul Bistrița-Năsăud: familii aflate în dificultate, copii nevoiași, persoane vârstnice, bolnave, singure, precum și persoane fără adăpost.

În continuare, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Clujului, preotul Dumitru Boca, a dat citire deciziei de numire a părintelui Ioan Marius Pintican în demnitatea de protopop al Bistriței, iar Părintele Mitropolit Andrei l-a hirotesit într-o protoiereu.

Cu ocazia retragerii din activitatea administrativă, fostul protopop, părintele Alexandru Vidican, a transmis un gând de recunoștință și a făcut un scurt bilanț al activității sale la conducerea Protopopiatului Bistrița în cei 24 de ani.

Din partea autorităților locale și centrale, mesaje de felicitare au transmis ministrul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului, Bogdan Gruia Ivan, și primarul municipiului Bistrița, Gabriel Lazany.

„După 24 de ani în fruntea Protopopiatului Bistrița, părintele Alexandru Vidican a predat această responsabilitate cu smerenie. Un om minunat, pe care îl numesc prieten și alături de care am trăit unele dintre cele mai importante momente ale vieții. Îi doresc pensie cât mai lungă și să știe că deși s-a pensionat, rămâne în continuare în sufletul familiei noastre extinse, comunitatea din Bistrița. (...) Îi urez mult succes noului protopop Marius Pintican. Un prieten alături de care am crescut, el în slujba bisericii și a celor sărmani, iar eu în serviciul public. Am lucrat împreună și am făcut lucruri frumoase pentru oameni. Am încredere că o să continue să aducă speranță acolo unde nu e și bucurie acolo unde e cea mai mare nevoie de ea”, a transmis ministrul Bogdan Ivan.

Părintele Ioan Marius Pintican a rostit apoi prima sa cuvântare publică în calitate de protopop de Bistrița, aducând mulțumire lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate asupra sa, precum și tuturor celor care au contribuit la formarea sa duhovnicească și intelectuală: „Se cuvine mai întâi să aduc mulțumire lui Dumnezeu pentru ajutorul pe care l-am simțit mereu în viața mea ca pe o călăuză tainică, dar întotdeauna prezentă... Chiar dacă ne simțim neputincioși în fața lucrării Sale mărețe, pe care Dumnezeu o are cu noi, cuvântul care ne întărește vine de la marele Apostol al neamurilor: «Toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește» (Filipeni 4, 13)... Înaltpreasfinția Voastră, vă aduc profunda mea recunoștință pentru încrederea acordată încă de acum 13 ani, când mi-ați încredințat dezvoltarea asistenței social-filantropice în județul Bistrița-Năsăud. Am pornit de la un cabinet medico-social și, prin purtarea de grijă a Înaltpreasfinției Voastre, s-a dezvoltat una dintre cele mai mari organizații filantropice din țară, cu multe proiecte-pilot în Patriarhia Română.”

Adresându-se clericilor din Protopopiatul Bistrița, noul protopop le-a transmis: „Preacucernici și preacuvioși părinți, vă asigur de dragostea mea frățească și de toată prețuirea mea. Veți avea în mine totdeauna un frate și prieten curat, părinte suflesc pentru cei mai tineri, fiu bine intenționat pentru cei mai în vârstă, un sfătuitor fără vicleșug, suferind cu voi dacă veți fi în suferință și neliniște, plângând cu cei înlăcrimați și bucurându-mă când veți fi bucuși, după măsura Sfântului Apostol Pavel, încercând să mă fac tuturor toate!”

În încheierea cuvântării sale, părintele protopop Marius Pintican a adresat un mesaj autorităților și comunității: „Mă îndrept acum către toate autoritățile locale și județene, civile și militare și către toți oamenii de cinstă ai județului nostru, asigurându-vă în continuare de toată prețuirea și disponibilitatea mea, rugându-vă să rămâneți alături de Biserica lui Hristos ca împreună să facem ceea ce este plăcut lui Dumnezeu și oamenilor. Îl rog pe bunul Dumnezeu să îmi dăruiască înțelepciune, dragoste, răbdare și călăuzire prin Dumnezeuescul har, Cel ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le împlinește. Pe dumneavoastră, pe toți, vă rog să îmi fiți alături cu rugăciunea, cu curajul și dorința de a fi cu fiecare zi mai aproape de Dumnezeu și de semenii noștri”.

Scurtă biografie

Preotul Ioan Marius Pintican s-a născut la data de 10 noiembrie 1982, în municipiul Bistrița, într-o familie sacerdotală, din părinții Ioan (preot) și Maria Pintican.

A urmat cursurile școlii primare și gimnaziale în Bistrița. Între anii 1998–2002 a frecventat Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, iar în perioada 2002–2006 a studiat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, obținând diploma de licență în anul 2006. În cadrul aceleiași instituții, a absolvit studiile de masterat în anul 2007. Ulterior, în anul 2013, în urma finalizării studiilor doctorale, a obținut titlul de Doctor în Teologie, specializarea Noul Testament, sub coordonarea părintelui profesor universitar doctor Stelian Tofană.

A fost hirotonit preot misionar la data de 9 septembrie 2012, pentru Asociația „Filantropia Ortodoxă” – filiala Bistrița-Năsăud. Începând cu 1 mai 2016 a fost numit preot la Parohia „Sfânta Treime” din Bistrița, iar din 1 decembrie 2020 paroh al Parohiei „Sfântul Apostol Andrei” din Bistrița.

Este președinte al Asociației „Filantropia Ortodoxă” – filiala Bistrița-Năsăud, înființată în anul 2012, la inițiativa și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei. Structura non-guvernamentală, aflată în subordinea Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a reprezentat un pas important în dezvoltarea serviciilor sociale și medico-sociale din județul Bistrița-Năsăud, la care părintele Marius Pintican a contribuit în mod esențial prin activitatea sa.

În decursul celor 13 ani de la înființarea asociației, părintele Ioan Marius Pintican a inițiat, implementat și coordonat 15 proiecte sociale și medico-social-filantropice, menite să ofere sprijin și suport specializat categoriilor vulnerabile din județul Bistrița-Năsăud: familii aflate în dificultate, copii nevoiași, persoane vârstnice, bolnave, singure, precum și persoane fără adăpost. Dintre aceste proiecte se remarcă: Serviciul de transport nemedicalizat al pacienților hemodializați, de la și la domiciliul acestora (dializă) - un proiect unic în Patriarhia Română; Serviciul de Ambulanță (efectuează activități de transport sanitar neasistat, adică transportul pacienților care nu se află în stare critică și nu necesită monitorizare și îngrijiri medicale speciale pe durata transportului); trei centre rezidențiale pentru vârstnici (în localitățile Maieru, Cușma și Târlășua), Centrul de zi „Sfântul și Dreptul Simeon” din Bistrița, Cantina socială „Sfânta Filofteia” – Bistrița, precum și o rețea de servicii de îngrijiri la domiciliu, cu caracter medical și socio-medical. Lunar, peste 200 de beneficiari primesc sprijin direct prin intermediul acestor programe.

În semn de apreciere și recunoștință pentru bogata activitate administrativă, pastoral-misionară și filantropică, la data de 9 septembrie 2023, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei i-a conferit distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici, cea mai înaltă distincție a Mitropoliei Clujului.

Muntele Athos și eroismul anahoretic*

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Exprimat, în practica lui, pe mai multe registre – chinovial, semi-anahoretic sau anahoretic –, monahismul athonic s-a împodobit de-a lungul timpului cu personalități aparte, mari rugători și atleți ai credinței, care, indiferent de regimul de viață asumat, au atins culmi ale credinței greu de înțeles pentru omul de azi. Pustia Muntelui Athos a fost, prin excelență, arena unde, nestingheriți, călugării s-au întrecut în nevoințe, luptând eroic pentru lepădarea de sine și unirea cu Hristos. La mijlocul veacului trecut, un martor al acestui fenomen a fost arhimandritul Heruvim Karambelas, care, deși a petrecut doar câțiva ani acolo (1938-1942), în tinerețea lui, a lăsat în urmă, drept moștenire, un pitoresc jurnal duhovnicesc, înfățișând în el atât monahi de o statură spirituală copleșitoare – mulți dintre ei uitați astăzi –, cât mai ales fapte și experiențe de viață impresionante.

Cartea – publicată acum în ediția a doua (prima ediție purta titlul *Moștenirea bătrânilor athoniți: jurnal duhovnicesc*, 2004) – deși scrisă într-o notă aghiografică, cu multe tușe la superlativ, cucerește prin atmosfera zugrăvită și prin evocarea unei pleiade de părinți aghioriți, uimitori prin devoțiunea lor pentru idealul monahal și prin anonimatul în care deliberat aleg să se afunde. Dacă protagoniștii acestui jurnal se ridică la măsura sfinților de odinioară – e motivul pentru care unii dintre ei deja au fost canonizați –, mulți alți călugări, mai ales cei din pustie, au rămas necunoscuți posterității, cu toate că au ajuns la desăvârșire. Fiecare a avut istoria lui, poziția lui socială, modestă sau importantă, familie și rosturi în lume, pe care le-a abandonat de dragul lui Hristos și cu dorul împărăției cerurilor. Autorul notează cu reverență: „Părinții pe care am fost învrednicit să-i cunosc și-au îngropat, ca pe niște lucruri de prisos și deloc folositoare, toate cunoștințele lor, toate limbile străine pe care le știau, obârșia nobilă sau princiară, poziția lor în societate, cinstirile, funcțiile înalte, sociale sau militare, în stâncile pustiei, în aspra ascultare de la schit, în viața de chinovie de nimeni știută și au cumpărat Comoara cerurilor” (p. 218).

Prin intermediul cărții, facem cunoștință cu câțiva dintre ei. Dar câți alți contemporani de-ai lor au rămas necunoscuți, Dumnezeu alegând să-i păstreze ascunși... De tânăr, ca novice, arhimandritul Heruvim s-a închinoviat la o colibă de la Schitul Sfânta Ana, sub ascultarea Bătrânului Grigorie, fost căpitan în armata greacă, în obște „americanilor”, dacă e să ne referim la doi din membrii comunității – părintele Ioachim, fost arhimandrit în America, și ucenicul său, părintele Paisie, de pe același continent, „om simplu și întru totul asemenea unui copil” (p. 70). De la această colibă, autorul, ca frate începător, peregrinează prin întreaga pustie athonică – care începea de la Sfânta Ana Mică și cuprindea zonele Katounakia, Sf. Vasile și mai ales Karoulia – în misiuni primite de la bătrânii săi, culegând impresii și cuvinte de folos de la eremiții răsfirați prin ungherele Muntelui.

Pe acești oameni de foc, autorul îi aduce în atenția publicului, spre încântare și admirație. La Sfânta Ana Mică îl întâlnește pe Cuviosul Gherasim Micraghiananitul (astăzi canonizat), „îmnograful contemporan al Bisericii noastre” (p. 48), un om de o mare simplitate și având mereu chipul luminat de un zâmbet; în proximitate se afla și Cuviosul Avimeleh, un călugăr înduhovnicit și matur în gândire, care cunoscuse mari personalități ale vremii sale: Sf. Nectarie, Alexandros Papadiamandis sau Alexandros Moraitidis; la Karoulia îl întâmpină pustnicul rus Nikon, fost înalt ofițer în armata rusă, „om cu educație aleasă și cunoscător al mai multor limbi străine” (p. 127), reținut la vorbă, impresie transpusă de autor într-o frumoasă metaforă: „am respectat altarul sfânt al tăcerii sale” (p. 50); în preajmă viețuia și ieromonahul rus Partenie, care se număra „printre primii zece bărbați sportiți în virtute ai Athosului din vremea sa” (p. 130). La Sfânta Ana, așezare monahală formată din 54 de colibe, se găsea și obștea fraților Kartsonas, față de care toți se minunau, aflând că patru frați de sânge aleg austeritatea Athosului în dauna bogățiilor tatălui lor, primarul Messinie; la

coliba Tuturor Sfinților, din același schit, trăiau alți trei frați de sânge, „călugări aspru nevoitori” (p. 104). Vrednic de amintit este și cazul părintelui Leontie, mare negustor în America. Acesta „lăsase totul pentru a veni în Sfântul Munte împreună cu angajatul său și a se călugări” (p. 142); sau al părintelui Gavriil, fost polițist, care își părăsise profesia pentru a purta „înfricoșătorul și necruțătorul război împotriva răului din el” (p. 214). La sihăstria Sf. Vasile, tânărul novice descoperă mica obște a Cuviosului Gherasim Menaghias, descendent al unei familii aristocratice din Athena, vorbitor al mai multor limbi străine. Studiase chimia în străinătate, dar „își lăsase numele, poziția socială, averea și știința din dragoste pentru Hristos” (p. 135). Tot acolo sihăstrea și un necunoscut Ioan Românul, avându-l ca ucenic „pe cumpătatul părinte Macarie” (p. 135). Sunt și alții, cu neputință de amintit, foarte mulți dintre ei dați astăzi uitării.

Din pustia de atunci a Sfântului Muntele, arhimandritul Heruvim reține și numele a doi titani, recent canonizați, nevoitori care aveau să influențeze hotărâtor monahismul secolului XX. Este vorba mai întâi de Bătrânul Iosif cel Viețuitor în peșteri, un „părinte trezvit al zilelor noastre, cunoscut în tot Sfântul Munte” (p. 108). Obștea lui, formată din călugări aleși și dedicați integral trezviei și rugăciunii, a fost prețuită de toți aghioriții, fiind socotită „aleasă podoabă a Sfântului Munte” (p. 109). În al doilea rând, este amintit ieromonahul Sofronie Saharov, monah de o vastă erudiție și eremit pe atunci la Karoulia, solicitat pentru câteva luni ca duhovnic de către autor. Arhimandritul Heruvim avea să scrie: „Alături de părintele Sofronie, am învățat cât de multă bogăție poate aduce sufletelor viața în liniște și rugăciune. Cunoștințele, experiența și sfințenia lui mi-au fost de mare folos” (p. 213).

Deși pustia favorizează liniștea și interiorizarea, neîndoielnic sfințenia nu a fost niciodată exclusiv apanajul ei pentru că, notează autorul, „pe sfinți nu îi fac nici pustia, nici chinovia, nici idioritmia. Numai deplina închinare lui Dumnezeu și deplina ascultare” (p. 186). În peregrinările sale prin Sfântul Munte, arhimandritul Heruvim frecventează și marile mănăstiri athonite, unde cunoaște călugări destoinici – la Dionisiu, egumenul Gavriil, „un om cumpătat și de o mare înțelepciune, plin de smerenie și blândețe și cu o bunătate nesfârșită pe chip”, era considerat „adevărat stâlp al vieții aghioritice” (p. 30); la Marea Lavră viețuia călugărul Athanasie Kampanaos, „om de știință, medic cu renume, deosebit de înțelept și de binevoitor” (p. 187), iar în celelalte mănăstiri alți părinți îmbunătățiți, discreți în petrecerea lor, dar mari prin lepădarea lor de sine. Pe Sfântul Siluan Athonitul – exemplul dat de obicei pentru sfințenia dobândită în viața de obște – nu avea să-l cunoască, autorul ajungând în Sfântul Munte în august 1938, deja anul morții cuviosului.

Această carte însă nu este atât despre oameni, cât despre faptele lor. Nevoințele acestor monahi, felul cum se purtau, cum se rugau, modul lor de viață atrag atenția și lasă loc uimirii. Morți pentru trup și materie, sihaștrii Sfântului Munte se pregăteau pentru cer. De aici renunțarea la sine. Chiliile lor erau ca niște cripte (p. 40), dar echivalentul unui palat (p. 66). Erau totodată și un câmp de luptă, unde își înfruntau patimile și pe potrivnicul mânturii, fiind prielnice, prin strâmtimea lor, întoarcerii spre sine. Înfricoșătoarea Karoulie, de pildă, speria prin sălbăticia locurilor, dar era căutată pentru liniștea ei. „Sărăcia și simplitatea domnea peste tot”, constată autorul (p. 141). Înfașurarea exterioară la mulți era neîngrijită, iar pe igienă nu puneau preț (cu titlu de amuzament, la schitul Cutlumuș părinții socoteau drept „binefăcătoare” ploșnițele (p. 205), pentru că le incomodau somnul). Cu toate acestea, paraclisele și locurile de rugăciune contrastau prin curățenie și îngrijire. La fel, viața launtrică.

Munca fizică istovitoare era o formă de asceză, iar ostenele trupului – cu urcatul pieptiș al treptelor de la port la chilie, cu purtatul poverilor în spinare, cu nesfârșitele sudori – au fost mereu înțelese ca un leac împotriva egoismului (p. 112). Unul dintre bătrâni motiva astfel acest efort: „Lacrimile monahului au importanță pentru curățirea sufletului numai dacă vin dimpreună cu sudoarea trupului” (p. 215). Greaua luptă pe care trebuia să o poarte fiecare consta în biruirea somnului, câtă vreme o mare parte din programul lor cotidian avea un caracter nocturn. Toți erau însă conștienți că, venind la Athos, vor avea parte de „post istovitor, chin și aspră nevoință, somn puțin și muncă peste puteri” (p. 148),

toate aceste nevoințe fiind considerate o formă de martiriu. Dar chintesența vieții lor duhovnicești era dată de felul cum se rugau. La marile mănăstiri, slujbele aveau un caracter solemn, fiind săvârșite în katholikon. În sihăstria însă, tipicul pustnicilor înlocuia slujba laudelor cu șiragul de mătânii. Iar autorul, ca martor, constată: „Acolo am simțit cu adevărat ce însemna pentru aceștia... numele cutremurător la Domnului nostru Iisus” (p. 149). Un caz aparte de rugăciune ne înfașează arhimandritul Heruvim din practica isihastă a Cuviosului Sofronie Saharov: cu mâinile ridicate spre cer, acesta rostea rar rugăciunea Tatăl nostru, dar „își începea rugăciunea de cu seară și o termina la răsăritul soarelui” (p. 213). La marile praznice, toți pustnicii – coborând de pe stânci, cu frânghii și lanțuri – se adunau la una dintre chilii, făceau priveghere de toată noaptea iar în zori se împărtășeau cu Trupul și Sângele Domnului. Împărtășirea frecventă era norma vieții lor duhovnicești. Arhimandritul Heruvim descrie în câteva cuvinte petrecerea lor, rămasă pildă și pentru urmași: „Viață în aspră nevoință, continuă împărtășire de Dumnezeu, liniște, asprime, rugăciunea inimii, viață de neîntreruptă comuniune cu Hristos” (p. 142).

Fragilitatea creștinului de astăzi nu predispune la astfel de nevoințe. Și totuși suntem animați de un ideal comun. Frământările acestor părinți, de nimeni știute, îi fac, întrucâtva, asemenea nouă, eroismul actual, deși manifestat diferit, inspirându-se, oarecum, din al acelorara pe care mereu i-am socotit în prima linie.

Da, de necrezut: Alin Fumurescu, nepotul meu, a plecat „în lumea de dincolo”

Elena Pârnu

Ar noi am rămas cu amintirile... Ne bucurăm că s-a adunat un noian de amintiri ce de abia se strâng într-o viață, deși trebuie să înfruntăm și vremea și vremurile, uneori pline de derapaje, ce parcă nu se mai termină. Așa cum s-a întâmplat și de astă dată...

În acest context, trebuie să anunțăm și vestea tristă despre sfârșitul celui care a fost legat de Clujul care l-a format și afirmat ca om de aleasă cultură, profesorul și doctorul Alin Fumurescu. Clujul era orașul care îi înlesnea apropierea de colegi și prieteni, în jurul unei mese de cafea sau pe o terasă, mereu căutând „nodul în papură”, cum se spune, dar care era, pentru Alin, modul în care îi stârnea pe cei ce cochetau cu filosofia. Încheia ziua cu satisfacția lucrului împlinit și de fiecare dată, la ore, venea cu noi „analize literare”, dar și cu o nouă temă de teatru, căutând mereu ineditul. Iar ca tată și ca bunic, nu renunța la a-i determina să „gândească”, chiar dacă își țineau ochii închiși, adormind apoi, pe tărâmul poveștilor...

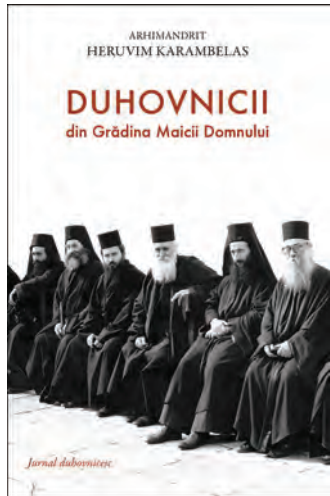
Alin Fumurescu provenea dintr-o zonă mult cercetată pentru istoria și frumusețea ei, cu oameni ce înfruntaseră vitregia vremurilor. Așadar, nu ne miră faptul că a ajuns nu numai medic, ci și „doctor” de cultură și civilizație, care trebuia „să învingă superficialitatea lumii contemporane”, după cum spunea un înțelept al timpului său...; și câtă dreptate avea...

Nu o dată, am nimerit să mă aflu și eu printre cei ce urmăreau cu atenție predicile Înaltpreasfințitului Bartolomeu Anania, iar Alin Fumurescu se număra printre cei ce doreau să respecte „sănătatea sufletului” și era mereu prezent între credincioși, împreună cu familia sa. Și apoi, multe am mai putea gândi și aprecia la Alin, care a fost mereu în căutare de noutăți literare... Important era însă raftul de bibliotecă mereu „răsturnat”, un indiciu al unor povești, cu multe întâmplări...

Pentru scriitorul Alin Fumurescu, era târziu, în noapte, când termina de scris un nou articol, atât de așteptat de cititorii săi. L-au răsplătit cu admirația și crezul lor, în adevărul pe care îl sublinia autorul în articolele sale, atât de urmărite, mai ales a celor din revista „Dilema”. Alin v-a rămâne o amintire frumoasă și luminoasă, așa cum a trăit, iar anturajul i-a fost întotdeauna „generos” în așteptări, fiindcă omul nostru devenise atât de apreciat, precum „o zidire de mare preț”.

Istoria îl v-a reține ca fiind unul dintre cei care au reușit să pună umărul la înlăturarea divizării României după 1989, prin a face cunoscută latura afectivă a compromisului, dizolvând ura și disprețul. „Este cea mai adevărată și frumoasă povară care ne rămâne de la Alin Fumurescu”, ne asigură și domnul Valeriu Stoica, avocat și profesor de drept.

mătușic

* Arhimandrit Heruvim Karambelas, *Duhovnicii din Grădina Maicii Domnului. Jurnal duhovnicesc*, traducere din limba greacă de Carolina Iu, editura Sophia, București, 2024.

Vizita Fecioarei Maria la Elisabeta

(Partea a II-a).

Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul, inaugurează cultul Mariei (Lc. 1, 45-46)

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

1. Maria este binecuvântată de Duhul Sfânt

In articolul trecut, legat de tema Mariologiei lucane, am arătat că salutul Sfintei Fecioare, pe care l-a adresat Elisabetei, a avut pentru Evanghelistul Luca o semnificație aparte. Așa se face că Sf. Luca insistă asupra lui de trei ori, provocând un fel de reacție în lanț a semnificațiilor pe care le comportă: „Iar când a auzit Elisabeta **salutarea** Mariei, **pruncul a săltat** în pântecele ei și Elisabeta **s-a umplut de Duh Sfânt**. Și cu glas mare, **a strigat...**” (Lc 1, 41).

Așadar, efectul cuvintelor Sfintei Fecioare asupra Elisabetei este prezentat de către Evanghelist ca fiind unul întreit:

- săltarea pruncului în pântecele ei
- umplerea de Duhul Sfânt
- strigătul cu glas mare.

Ceea ce Elisabeta rostește cu glas mare este proclamarea, în fața tuturor, celor de față, a sensului întâlnirii ei cu Maria, pe de o parte, și a celor săvârșite de Duhul Sfânt cu Sfânta Fecioară, pe de altă parte.

Reacția Elisabetei este prezentată de Evanghelist cu emfază. În acest sens, el ține să sublinieze, în mod deosebit, că ea s-a umplut de Duhul Sfânt la întâlnirea cu Maria. În acest mod, Sfântul Luca nu face altceva decât să declare că tot ceea ce va spune Elisabeta, de acum încolo, vine de la Duhul Sfânt. Astfel, același Duh Sfânt care a operat conceperea feciorelnică a lui Iisus, stă și la originea laudei și a cultului Mariei, inaugurat, acum, prin cuvintele Elisabetei. Cultul Sfintei Fecioare va consta, așadar, în cinstirea pe care comunitatea creștină o aduce Mariei, pentru alegerea ei de către Dumnezeu să devină Mamă Domnului Iisus, în întruparea Sa, ca Om, pentru mântuirea neamului omenesc.

Așadar, inspirată de Duhul Sfânt, Elisabeta „a strigat cu glas mare (ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ) și a zis: Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelei tău (εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου)” (Lc. 1, 42).

Dacă evenimentul Bunei Vestiri s-a petrecut în intimitatea casei din Nazaret, într-un mod personal și tainic, dacă taina maternității divine a rămas ascunsă în inima Fecioarei, acum, în episodul vizitei, Elisabeta, care a experimentat în persoană puterea lui Dumnezeu, proclamă, cu voce puternică, în auzul tuturor, taina Mariei.

Verbul ἀναφώνω, a striga, este un „hapax legomena”¹ în Noul Testament. În Vechiul Testament, în Septuaginta, verbul apare de cinci ori, de fiecare dată în cărțile Croniclelor (1Cron. 15, 28; 16, 5.6.42; 2 Cron. 5, 13), mereu într-un cadru liturgic, cu referire la cântarea Psalmilor și la folosirea instrumentelor muzicale în cultul de la Locașul Sfânt. Contextul apariției acestui verb, în cărțile menționate mai sus, este acela în care Chivotul Legii este adus la Ierusalim (1 Cron. 15-16) și, apoi, din casa lui David la Templul construit de Solomon (2 Cron. 5).

Folosirea acestui verb în „episodul vizitei Mariei” i-a determinat pe mulți teologi² să susțină că Evanghelistul Luca a vrut să o prezinte pe Sfânta Fecioară ca pe Noul Chivot al Legământului”. Această idee are fundament în cultul creștin ortodox, unde Sfânta Fecioară este numită: „...chivot al Legii întru care se păstrează sfințirea a tot neamul omenesc”³.

Așa cum se poate observa, cuvintele Elisabetei conțin de

două ori verbul εὐλογέω, care exprimă o binecuvântare (eulog..., v. 42), care se referă, aici, la mamă și la Fiul pe care-L poartă în pântece: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelei tău”.

În general, femeile din Israel erau binecuvântate pentru maternitatea lor, văzută ca semn și rod al puterii lui Dumnezeu transmisă oamenilor. Binecuvântarea presupune actul credinței, ca în cazul lui Avraam: „Și se vor binecuvânta prin neamul tău toate popoarele pământului, pentru că ai ascultat glasul Meu” (Gen. 22, 18), sau o acțiune care, realizând planul lui Dumnezeu, aduce mântuirea poporului Său. În Cartea Iudita, citim acest lucru: „Atunci întregul popor a rămas pe de-a-ntregul uluit și, căzând în genunchi, I s-au închinat lui Dumnezeu și au zis împreună: „Binecuvântat ești Tu, Dumnezeul nostru, Cel ce astăzi i-ai nimicit pe vrăjmașii poporului Tău!” Iar Oziaș i-a zis Iuditei: „O, fiică, binecuvântată ești tu de Dumnezeu Cel-Preaînalt, mai mult decât toate femeile de pe pământ, și binecuvântat e Domnul Dumnezeu, făcătorul cerului și al pământului” (Iudita 13, 11-18).

2. Originea cultului Mariei, Maica Domnului

Următorul verset (v. 43), nu numai că precizează evloghia - binecuvântarea (v. 42), dar conține recunoașterea identității Copilului și, implicit, a mamei, în fața căreia Elisabeta arată o profundă cinstire. Iată ce consemnează Evanghelistul: „Și de unde mie aceasta, să vină la mine mai- ca Domnului meu” (Lc. 1, 43).

Ceea ce este relevant în aceste cuvinte nu este ceea ce va fi înțeles Elisabeta, în acel moment, din afirmația ei, numind-o pe Maria „maica Domnului meu”, ci ceea ce a înțeles Evanghelistul prin expresia: Maica Domnului meu (ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου). Sfântul Luca, când a consemnat aceste cuvinte în scrierea sa, se arată a fi martorul și purtătorul de cuvânt al unei comunități creștine mature, care profesa, în mod conștient, credința ei în Domnul Înviat și cinstea pe care o exprima cultic Fecioarei Maria.⁴ Așadar, aici, în a doua jumătate a secolului întâi creștin, se găsesc rădăcinile cultului Mariei, Maica Domnului, pe care, apoi, creștinătatea viitoare, l-a dezvoltat în evlavia sa mariologică.

Conținutul expresiei „Maica Domnului meu”, rostită de Elisabeta, sub influența Duhului Sfânt, iese și mai bine în evidență dacă o punem în comparație cu cinstea de care se bucura mama regelui în cultura poporului ales și a altor popoare din acele timpuri. Astfel, în vechiul Israel, și în tradiția popoarelor care îl înconjurau, mama regelui se bucura de o poziție privilegiată, mult superioară celei pe care o avea chiar soția suveranului sau alte personalități de la curte.

În vorbirea curentă, termenul *gebîrah* (femininul lui *geber*, care însemna bărbat, erou) însemna „stăpână”, opus, așadar, termenilor „sclavă” sau „roabă”. Spre deosebire de soția regelui, „regina-mamă” avea un statut oficial și o autoritate directă la curtea regală, nu numai atunci când regele era copil, ci și în timpul domniei lui. Exercita, așadar, o influență asupra lui, chiar de la alegerea sa. În acest sens, este elocventă referirea la două episoade din cărțile Regilor.

Astfel, în Cartea a treia a Regilor vedem cum Batșeba, soția regelui David, se închină înaintea lui, numindu-l „Domnul meu rege!” (3 Reg. 1, 15-21). În 3 Reg. 2, 19 ș.u. se întâmplă, însă, contrariul: regele Solomon se închină înaintea Batșebelei, mama sa, pregătește un tron pentru ea, iar ea stă de-a dreapta lui. Iată ce consemnează textul sfânt: „Atunci

Batșeba a intrat la regele Solomon ca să-i vorbească pentru Adonia. Iar regele s-a ridicat în fața ei și i s-a închinat; și s-a așezat pe tronul său; și s-a pus un scaun și pentru mama regelui, iar ea a șezut de-a dreapta lui” (3 Reg. 2, 19).⁵

Așadar, în această lumină, și pe acest fond vechi-testamentar, în care *gebîrah* se bucura de un prestigiu unic alături de rege, se poate înțelege expresia plină de mirare a Elisabetei: „Și de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?” (Lc. 1, 43). În acest caz, nu se vorbește numai de cinstea arătată unei simple regine-mame, ci despre cinstea arătată Maicii-Fecioară a Regelui mesianic, Fiul lui Dumnezeu, a Aceluia pe care Tatăl L-a înălțat întru slavă (Rom. 1, 4) și înaintea Căruia „tot genunchiul să se plece” (cf. Filip. 2, 10). Așadar, aceasta este Maica Domnului pe care noi toți o cinstim și o chemăm în ajutor, în rugăciune. Însă, cum „nimeni nu poate spune Domn este Iisus decât în Duhul Sfânt” (1 Cor. 12, 3), tot astfel, fără lucrarea Duhului, nimeni nu poate recunoaște în Fecioara Maria, pe Maica lui Dumnezeu.

În versetul următor (v. 44), Elisabeta explică sensul celor petrecute anterior și subliniază legătura dintre „glasul salutării tale” și tresărirea pruncului: „Că iată, de cum a ajuns glasul salutării tale la urechile mele, săltat-a pruncul de bucurie în pântecele meu” (Lc. 1, 44).

Versetul 44 reia conținutul versetului 41 cu unele precizări semnificative. În Lc. 1, 41 putem vedea că autorul este cel care relatează evenimentul la persoana a III-a și într-o formă, oarecum, oficială; în schimb, în versetul 44, Elisabeta este cea care vorbește despre experiența ei, la persoana întâi. În acest mod, ea oferă cititorului cheia înțelegerii a tot ceea ce s-a spus înainte legat de efectul întâlnirii dintre ea și Maria.

Vizita Fecioarei la Elisabeta este un eveniment important în cadrul teologiei lucanice. Duhul Sfânt este Cel care a inspirat această călătorie spre casa Elisabetei, la fel cum, în Faptele Apostolilor, Duhul Sfânt conduce lucrarea de propovăduire a Apostolilor, dă mărturie despre Hristos și deschide inimile ascultătorilor pentru primirea cuvântului mântuirii.

Un element important, neprecizat în versetul 41, și scos în evidență în versetul 44, este bucuria Înaintemergătorului, strâns legată de mântuire, motiv care reapare în mod frecvent în Psalmi⁶ și cu perspectivă mesianică în Cartea Isaia (Is. 12, 2-3; 25, 9; 61, 10). Pe temeiul acestor speranțe și așteptări, de acum împlinite, se explică marea bucurie prezentă în „Evanghelia copilăriei” și pe care Sfântul Luca ține să o precizeze.

Astfel, nașterea lui Ioan, viitorul Înaintemergător al Domnului, va aduce „bucurie și veselie” și „de nașterea lui mulți se vor bucura” (Lc. 1, 14); Fecioara Maria este invitată și ea la bucurie atunci când îngerul îi aduce marea veste a Cerului: „Și intrând îngerul la dânsa, i-a zis: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine” (Lc. 1, 28). După ea, și înaintea altor persoane, bucuria îl cuprinde și pe Ioan, aflat încă în pântecele mamei sale. Este evidentă, aici, legătura dintre versetul 15: „Încă din pântecele mamei sale se va umple de Duhul Sfânt” (Lc. 1, 15) și versetul 44: „Pruncul a săltat de bucurie în pântecele meu” (Lc. 1, 44). Este bucuria pricinuită de Duhul Sfânt, care l-a făcut pe Ioan să tresalte în prezența Domnului său. Bucuria lui Ioan și cea a Elisabetei sunt legate, deci, intrinsec, de prezența lui Iisus și a Mamei Sale.

Așadar, bucuria mesianică ce caracterizează „Evanghelia copilăriei”, din primul volum al operei lucane, vine de la Duhul Sfânt și se experimentează, în particular, în închinarea datorată lui Iisus și în cultul dedicat Mariei, Mama Sa.

Comunitatea primară se reunea liturgic, „întru bucurie”, pentru frângerea pâinii, celebrând Liturgia Domnului înviat: „Și zi de zi într-un cuget stăruind în templu, și-n casă frângând pâinea, împreună își luau Hrana întru bucurie și întru curăția inimii” (Fap. 2, 46; 16, 34).

O astfel de atmosferă, specifică Bisericii din Fapte, este proiectată și în Luca 1-2, în contextul bunei-vestiri, a nașterii și a copilăriei lui Iisus.

(Va urma)

¹ Cuvânt care apare într-un singur loc, în literatură sau într-un text. Luca spus o singură dată.

² A se vedea, în acest sens, René LAURENTIN, *Structure et théologie de Luc I-II*, Coll. « Études bibliques ». Edité par J. Gabalda, Paris, 1964, pp. 79-81

³ Acatistul Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului, Icosul al 8-lea, *Acatistier*, București, 2000, p. 150.

⁴ Alberto VALENTINI, *Il Magnificat*, Bologna: Edizioni Dehoniane, 1987, p. 67.

⁵ Locurile din Noul Testament referitoare la „regina-mamă” se găsesc în „Evanghelia copilăriei” din Luca 1, 31-33. Cuvintele „Iată vei lua în pântece și vei naște fiu” evocă diverse episoade asemănătoare din Vechiul Testament, în mod special textul din Isaia 7,14, cu deosebirea că, numele Iisus ia locul numelui Emmanuel. Mesajul continuă cu: „Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său”, reluându-se, aici, cuvintele din Isaia 9, 6: „Și mare va fi stăpânirea Lui și pacea Lui nu va avea hotar. Va împărăți pe tronul și peste împărăția lui David, ca s-o întărească și s-o întemeieze prin judecată și prin dreptate, de acum și până-n veac”. În aceste texte se vorbește despre măreția descendentului davidic, însă „în mod implicit, vorbind direct Mamei lui Mesia, îngerul evoca figura mamei regelui, asociată Fiului” (a se vedea detalii, H. CAZELLES, „La mère du Roi-Messie dans L' Ancien Testament”, în: *Maria et Ecclesia*, V, Roma, 1959, p. 56).

⁶ Ps. 9, 14; 12, 6; 20, 1; 34, 8; 69, 5; 94, 1.

Ridicarea Bisericii Ortodoxe din România la rang de Patriarhie, reflectată în paginile revistei Renașterea (1925)

Pr. drd. Ioan Jula

Rupă Marea Unire din 1918, în România Întregită s-au introdus o serie de reforme care au modelat și permis modernizarea societății românești, între care reforma agrară, unificarea administrativă, introducerea votului universal, adoptarea unei noi Constituții ș.a. Legea fundamentală a țării din 1923 a recunoscut primatul Bisericii Ortodoxe Române, ceea ce a deschis calea modificării statutului celei mai numeroase confesiuni din Sud-Estul Europei. Astfel, în cursul anului 1924 s-au purtat mai multe discuții în rândul clerului ortodox privind necesitatea ridicării Mitropoliei Române la rangul de Patriarhie, și a mitropolitului primat la rangul de patriarh dar au avut loc tatonări și la nivel internațional. Trebuie spus de la bun început că în acest proces un loc însemnat l-au avut și câțiva transilvăneni, patru clerici și trei mireni, preoți cărturari, profesori universitari, istorici și avocați (Gheorghe Ciuhandu, Ioan Lupaș, Elie Dăianu, Alexandru Lapedatu, Mihail Gropșianu, Iuliu Maniu și evident Miron Cristea)¹.

În toamna anului 1924, patriarhul Damianos al Ierusalimului a vizitat România, prilej cu care i-a conferit regelui Ferdinand cea mai înaltă distincție, solicitându-i regelui să protejeze Locurile Sfinte și Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol / Istanbul. Atare gest era de natură să recunoască faptul că Biserica Ortodoxă Română era cea mai numeroasă și puternică biserică ortodoxă din Europa (cea din Rusia bolșevică nu prea mai conta)². Așa cum se cunoaște, la 4 februarie 1925 s-a întrunit Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, care a adoptat în unanimitate propunerea ca „mitropolia Ungrovlahiei, cu scaunul mitropolitan la București, să fie ridicată la rangul de Patriarhie, iar mitropolitul Ungrovlahiei, ca primat al României, care de drept e și președinte al Sfântului nostru Sinod, să poarte titlul de patriarh al Bisericii Autocefale Ortodoxe Naționale Române, cu reședința la București”³. După trei săptămâni de la acest eveniment a fost adoptată și Legea pentru înființarea Patriarhiei Române, continuându-se pregătirile în vederea ceremoniei de învestitură și înscăunare a patriarhului Miron Cristea. Includerea termenului „Națională” în titulatura noii Patriarii era una firească, fiind o nouă reconfirmare a faptului că Biserica Ortodoxă Română a fost mereu alături de națiunea română și de statul național în eforturile de consolidare internă și de afirmare internațională atât înainte de Unire, cât și după 1918⁴.

Firesc, acest proces memorabil pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române nu a trecut neobservat în viața publică din țara noastră. Ziarele, publicațiile ecleziastice ale mitropoliilor și episcopiilor, revistele de cultură etc. au mediatizat pe larg etapele de constituire a Patriarhiei Române. Una dintre publicațiile care a surprins acest proces istoric prin care a trecut cel mai grandios proiect al Bisericii Ortodoxe Române din întreaga sa existență de până atunci a fost revista clujeană *Renașterea*. În calitatea ei de organ Oficial al Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului, publicația înființată de primul ierarh al nou reîntemeiatei eparhii, vrednicul de pomenire episcop Nicolae Ivan, a exprimat un deosebit interes pentru această problematică și, în mai multe numere ale anului 1925, a făcut cunoscute publicului evenimentele majore, pașii și deciziile politice referitoare la acest mare vis al românilor ortodocși.

Acum, la ceas aniversar, dorim să punem în lumină cele mai reprezentative articole ale gazetei *Renașterea* referitoare la marile eveniment, pentru a înțelege mai bine eforturile și dorința arzătoare de a ridica scaunul „arhiepiscopiei și mitropoliei Ungrovlahiei ca Primat al României, la rangul de Scaun Patriarhal”⁵. Un prim articol din *Renașterea* a prezentat proiectul de lege care a fost votat în unanimitate și cu mare însuflețire de Camera deputaților, după cum regăsim în numărul 9 din anul 1925. În articolul menționat s-a prezentat cititorilor cum s-a stabilit calitatea noului Patriarh și drepturile ce au fost recunoscute la nivel de Țară și Sinod. În finele documentului, s-a făcut cunoscut faptul că „la Propunerea Sfântului Sinod și a guver-

nului, Majestatea Sa Regele, este cel care va face confirmarea alegerii”⁶, respectându-se prin această procedură, vechea tradiție de investire a conducătorilor Bisericii Ortodoxe Române.

Se remarcă apoi în materialele publicate de *Renașterea* o atenție deosebită pentru titulatura noului Patriarh, acesta (Miron Cristea) demonstrând o atitudine smerită - gazetarul o numește „bun simț” - prin care afirmă faptul că ar vrea să se intituleze: „Sfinția Sa Patriarhul”. Sfântul Sinod a stabilit că această adresare era destul de simplistă, și a decis ca titulatura să rămână astfel: „Înalt Prea Sfințitul arhiepiscop și mitropolit Miron, Prea fericitul Patriarh al României”⁷, fără a introduce titulatura de „Sanctitate”, termen ce se credea a fi greoi de exprimat pentru țăranul român.

O cuvântare deosebită, pe care este necesar să o cunoască și generațiile de astăzi cu privire la înființarea și importanța Patriarhiei Române, a susținut marele istoric Ioan Lupaș în Camera Deputaților la 17 februarie 2025. Mesajul preotului, profesorului universitar și istoricului își păstrează actualitatea prin claritate, logică și mai ales reflectarea unui trecut istoric: „Înălțarea bisericei noastre naționale la treapta de Patriarhie, constituie fără îndoială un eveniment de mare importanță istorică în dezvoltarea poporului și a statului românesc. (aplauze) Generația actuală, care a avut rara fericire de a vedea cum se înfăptuiește sub ochii săi unitatea național-politică a poporului român, avea datoria să aducă acest prinos de recunoștință instituției care, de-a lungul veacurilor, a ocrotit și perpetuat unitatea sufletească a neamului nostru peste toate granițele vameșilor și care tocmai prin puterea sa spirituală a meritat cu drept cuvânt, ca un profund cugetător al neamului nostru, cum a fost Mihai Eminescu, să o înfățișeze ca pe însăși *mama neamului românesc*. (Aplauze)”⁸ Istoricul constată că întârzierea acestei datorii firești, a înființării Patriarhiei Române, se datorează *împrejurărilor neprielnice și a înăscutei modestii a sufletului național, care l-au împiedicat să-și completeze organizația sa politică*. Însă, la sfârșitul secolului al XVI-lea, „când unitatea național-politică a fost înfăptuită măcar în mod trecător, prin sabia vitează a lui Mihai Viteazul, dacă acest Domn al tuturor românilor ar fi avut norocul să poată consolida creațiunea sa, n-ar fi lipsit să aducă la îndeplinire înființarea unei patriarii românești.”⁹ Ioan Lupaș și-a încheiat mult apreciată cuvântare printr-o urare Prea Fericitului Miron I, precum și celor ce îi vor urma, dorind ca acest scaun să fie un *stâlp de întărire pentru statul român și pârghie de înălțare pentru toți fiii poporului nostru*.¹⁰

În numărul 14 al revistei *Renașterea* descoperim faptul că proiectul de unificare a bisericii române a fost votat în data de 24 martie 1925, în cadrul ședinței Senatului. Au fost susținute cuvântări solemne de Patriarhul Miron I, IPS Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bucovinei, IPS Gurie al Basarabiei, alături de miniștrii Alexandru Lapedatu și Constantinescu. Tot din acest articol aflăm faptul că ministrul cultelor Alexandru I. Lapedatu a fost cel care a depus „acest uriaș proiect”, votat în unanimitate.¹¹

În data de 4 octombrie, 1925, în articolul „Patriarhia noastră”, ni se detaliază cum în duminica precedentă a fost alcătuit actul de ridicare al Bisericii Ortodoxe la rangul de patriarhie, în prezența delegației Patriarhiei din Constantinopol. Sfânta Liturghie a fost oficiată de către IPS Sa Ioachimos, mitropolitul Calchedoniei, IPS Sa Ghermanos, mitropolitul Sardeonului, PS Sa Platon Ciosu, vicarul patriarhiei și alți prelați invitați. După săvârșirea Sfintei Liturghii, IPS Patriarh Miron Cristea a fost îmbrăcat cu mantia patriarhală după care s-a citit primul tomos în limba greacă, din partea Sanctității Sale Patriarhul Vasile al Constantinopolului, acesta fiind actul oficial de recunoaștere a patriarhiei. Mai apoi, IPS Ghermanos a dat citire tomos-ului *din Constantinopol prin care se recunoaște de Patriarhie biserica ortodoxă română*. În cele din urmă a fost citit tomos-ul și în limba română de la amvonul Catedralei.¹²

Numărul 45 din 8 noiembrie 1925 este dedicat integral acestui unic și monumental eveniment. Într-un materiale se descrie ceremonia oficială de proclamare a Patriarhiei: „Unul dintre cele mai însemnate acte din istoria bisericei noastre s-a săvârșit Dumineca trecută la București. Înființarea patriarhatului românesc este opera dreptății istorice, care vine acum în anul Domnului 1925 să reabiliteze biserica noastră ortodoxă în drepturile ei, pe care le-au călcat în picioare toate popoarele, care au stăpânit acest popor veacuri dearându-l.”¹³ În data de 31 octombrie, de la ora 18.00, au început serbările investirii patriarhului, pornindu-se cu slujba privegherii ce s-a săvârșit în sfân-

ta catedrală. O imagine deosebită ne este creionată de autorul articolului, care probabil a participat la solemnitate, atunci când ne descrie cum procesiunea formată din toți protopopii și reprezentanții de seamă ai Bisericii, l-au condus pe IPS de la palatul patriarhal către sfânta catedrală. În tot acest timp, elevii seminariilor din țară cântau imnul patriarhal. La intrarea în catedrală patriarhul era așteptat de arhieriei, preoți și slujitori ai catedralei, care după intrarea în sfântul locaș, dimpreună cu toți cei prezenți au cântat „Îngerul a strigat”¹⁴. Duminică, după săvârșirea Sfintei Liturghii la care au participat toți arhieriei, autorități civile și militare, în curtea patriarhiei s-a alcătuit procesiunea care l-a condus pe patriarh către palat. Aici îl așteptau pe înaltul prelat într-o exemplară organizare „corurile seminariilor, delegațiunile mănăstirilor de călugări și călugărițe, delegația credincioșilor mitropoliei Ungro-Vlahiei, compusă numai din țărani, delegația invalizilor de război și delegația locuitorilor din Toplița”, satul natal al lui Miron Cristea. Majestatea sa Regele Ferdinand și Regina, alături de Principele Carol și Principesa Elena, la ora 11.00 au ajuns în sala tronului unde îi așteptau arhieriei, reprezentanți de seamă ai Bisericii, delegați ai bisericii catolice și reformate, miniștrii, generali, senatori și parlamentari. Patriarhul a fost condus în sală de către reprezentanți de seamă ai Bisericii. Ministrul cultelor, Alexandru I. Lapedatu, a fost cel care a dat citire decretului regal de instalare, iar mai apoi a dat Regelui cârja patriarhală pe care suveranul i-a înmănat-o noului Patriarh, spunându-i următoarele cuvinte: „Îți încredințez cârja patriarhală, și îți urez să păstorești în pace pe dreptcredincioșii țarei.”¹⁵ Desigur, marele istoric fuse-se, în calitatea lui de ministru al Cultelor, un fervent susținător al ridicării Bisericii Oertodoxe Române la rang de Patriarhie, și el a participat activ la toate momentele acestui binemeritat proces¹⁶.

La rândul lui, Patriarhul Miron Cristea a ținut o cuvântare prin intermediul căreia a mulțumit Majestății Sale pentru toată încrederea acordată și a subliniat importanța grandiosului eveniment: „Până când neamul era în toiul luptelor pentru existența sa, era firesc ca și Biserica să-și pună cea mai mare parte a energiilor sale și-n serviciul idealurilor naționale. Iar acum, când idealul suprem s-a înfăptuit, Biserica trebuie să-și îndrepteze toate puterile sale, într-a pune la temelia tuturor acțiunilor individuale și colective ale credincioșilor ei, neîntrecutele ei atât de binefăcătoarele învățături ale evangheliei lui Hristos.”¹⁷ După cuvântul emoționant al Patriarhului Miron Cristea, a luat cuvântul Majestatea sa Regele, care a vorbit despre activitatea rodnică a noului patriarh dar și despre Biserica strămoșească și rolul ei incontestabil în dezvoltarea și susținerea poporului român: „Înalt prea sfințite și fericit părinte, Pe cât de fericit eram, când ai fost chemat de peste Munții liberat prin vitejia ostașului și virtuțile poporului român la păstoria Mitropoliei Ungro-Vlahiei, pe atât de fericit sunt astăzi când îți încredințez cârja de patriarh al Bisericii ortodoxe române, după ce Sfântul Sinod, împreună cu Adu-nările naționale, au ridicat Scaunul Arhiepiscopal și Mitropolitan al Ungro-Vlahiei la rangul de Scaun Patriarhal...Istoria Națională ne dovedește că la noi românii națiunea și religia au fost pururea strâns unite. Biserica s-a înfiripat pe început, la adăpostul cedrilor, odată cu formarea limbei, a naționalității și a Statului. Statul a crescut împreună cu Biserica. Voievozii apărau Biserica și Biserica era mângâierea și întărirea Voievozilor. Limba s-a creat una și nedespărțită prin Biserică și peste hotarele vremelnice, dela Oltenia întâelor locașuri mănăstirești până la Maramureșul care ne-a dat întâele monumente de limbă românească. Iar spiritul național a urmat acestei desvoltări unitare a limbei și a culturii.”¹⁸

În finalul acestor sumare considerații, trebuie să subliniem faptul că revista *Renașterea* a reflectat pe parcursul anului 1925 tot ceea ce a fost esențial în cronologia constituirii Patriarhiei Române. În diferite articole au fost enumerate și discutate actele oficiale care au fost legiferate de Parlamentul României, au fost descrise evenimentele din februarie și până în toamnă, au fost redată cele mai importante cuvântări și au fost menționate numele celor care au fost prezenți la istoricele evenimente. Cu alte cuvinte, publicația Episcopiei clujene și-a făcut datoria față de cititorii ei, în primul rând enoriași ai eparhiei păstorite de Nicolae Ivan, dar nu numai, informațiile incluse în zecile de articole fiind o importantă sursă pentru cunoașterea trecutului Bisericii și Neamului.

¹ Mircea Gheorghe Abrudan, „Contribuția transilvănenilor la înființarea Patriarhiei Române”, în vol. *Calendarul Renașterea 2025*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2025, pag. 417-418.

² *Istoria Românilor*, vol. VIII, coordonator Ioan Scurtu, Editura Enciclopedică, București, 2003, pag. 210.

³ Ibidem, pag. 211.

⁴ Ioan Bolovan, „Sub semnul lui 7. Biserica Ortodoxă din România și afirmarea statului național (1885, 1925)”, în vol. *Calendarul Renașterea 2025*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2025, pag. 375.

⁵ *Renașterea*, anul III, nr. 9, 1 Martie 1925, pag. 3.

⁶ Ibidem,

⁷ *Renașterea*, anul III, nr. 33, 16 August 1925, pag. 5.

⁸ *Renașterea*, anul III, nr. 10, 8 Martie 1925, pag. 1.

⁹ Ibidem, pag. 3.

¹⁰ Ibidem, pag. 7.

¹¹ *Renașterea*, anul III, nr. 14, 5 Aprilie 1925, pag. 6.

¹² *Renașterea*, anul III, nr. 40, 4 Octombrie 1925, pag. 3.

¹³ *Renașterea*, anul III, nr. 45, 8 Noiembrie 1925, pag. 1.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Ibidem, pag. 2.

¹⁶ Mircea Gheorghe Abrudan, „Contribuția transilvănenilor...”, p. 436-440.

¹⁷ *Renașterea*, anul III, nr. 45, 8 Noiembrie 1925, pag. 3.

¹⁸ Ibidem.

Constantin I. Stan, *Patriarhul Miron Cristea – o viață, un destin*, ediția a II-a, Editura Paideia, București, 2022, 501 p.

Elie Miron Cristea (1868-1939) este reținut în istoria Bisericii Ortodoxe Române drept ctitorul Patriarhiei Române și cel dintâi patriarh al României. Despre el s-au publicat de-a lungul vremii mai multe lucrări în forma unor articole, studii și volume, unele, precum cea a lui Ion Rusu Abrudeanu,

au apărut încă din timpul vieții sale (1929), celelalte ulterior. Majoritatea vizează în mod deosebit activitatea sa bisericească, literară, politică și culturală desfășurată la Sibiu, în calitate de secretar și consilier eparhial (ex. Ion Rusu Abrudeanu, Vasile Netea, Antonie Plămădeală, Mircea Păcurariu), apoi cea derulată la Caransebeș ca episcop al acestei venerabile eparhii, fondate în vara anului 1865 (ex. Constantin Brătescu, Ionel Popescu, Daniel-Aron Alic), și la București ca mitropolit primat și patriarh (Vasile Netea, Florin Bengean), dar mai ales ca președinte al consiliului de miniștri în așa-numita „guvernare Miron Cristea” dintre anii 1938-1939, când patriarhul, la rugămintea regelui Carol al II-lea, și-a asumat această funcție de șef al guvernului României (ex. Cristian Vasile Petcu și Lucian Dindirică). Acestora li se adaugă o serie de volume care restituie izvoare sau surse documentare semnate de Elie Miron Cristea, între care și însemnările memorialistice ale patriarhului, publicate de Gheorghe Cotoșman, Antonie Plămădeală, Maria și Pamfil Bilițiu, precum și patru volume de articole encomiastice și aniversare apărute la București și la Târgu Mureș în anul 1938, când patriarhul aniversa împlinirea vârstei de 70 de ani (cel de la București a fost republicat în 2021 la editura Tipo Moldova din Iași), un volum editat în 2018 de Editura Basilica cu ocazia centenarului Marii Uniri și o broșură publicată de Raluca Alexandru-Vlaicu la București în 2023.

Tentative monografice vizând întreaga sa viață și activitate le aparțin lui Ilie Șandru, Valentin Borda și, cel mai recent, istoricului Constantin I. Stan, care a publicat o monografie serioasă a patriarhului în două ediții la Editura Paideia din București în anii 2009 și 2022. Intitulată „Patriarhul Miron Cristea, o viață, un destin”, lucrarea lui Constantin I. Stan survolează biografia și activitatea ierarhului din copilărie până la sfârșitul vieții, fiind structurată pe șase capitole mari: 1) Originea familiei. Primii pași în viață. Începutul luptei naționale; 2) Secretar și asesor consistorial la mitropolia din Sibiu; 3) Episcop de Caransebeș – făuritor al Marii Uniri; 4) Mitropolit primat și întâiul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române; 5) Anii crizei dinastice (1925-1930). Înalț regent; și 6) Prim-ministru al României. Trecerea în eternitate. Monografia lui Stan reprezintă cea mai solidă contribuție istoriografică referitoare la biografia lui Elie Miron Cristea și se bazează pe o literatură de specialitate foarte vastă, precum și pe surse sau izvoare primare culese din arhive bisericești și civile, dar mai ales din fondurile Arhivelor Istorice Centrale de la București, oferind cititorului contemporan o foarte bună introducere asupra biografiei, activității și operei primului patriarh al României, o personalitate extrem de complexă, încă prea puțin cunoscută în integralitatea ei nu numai în mediile bisericești, ci în societatea românească în general. Din acest motiv, am dorit să semnez acest volum, pe care-l recomand cu căldură tuturor celor ce doresc să (re)descopere personalitatea patriarhului Miron Cristea tocmai în acest an jubiliar 2025, când aniversăm centenarul Patriarhiei Române.

C.Ș. II DDr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Sfințenia, rod al harului divin și voinței omului

Elena Pârnu

Studiul apărut la Editura Renașterea, semnat de Cătălin Pălimaru cu titlul „Căminul împărătesc al părinților. Scurtă antologie de studii patristice și hagiografice”, este de fapt o antologie de studii publicate și în revista „Renașterea” cu diferite ocazii. Ceea ce aduce nou părintele Pălimaru, este reformularea limbajului teoretic, mai multe „detalii biografice, o selecție riguroasă și competență a surselor, prezentarea contextului istoric al vieții sfinților, și mai ales o expunere realistă a felului cum au purtat lupta pentru mântuire....”. Toate, „...adunate într-un volum, dau viziunea de ansamblu... diversificată în formă dar unitară în scop, asigurând creșterea Bisericii...”, subliniază și pr. lector universitar dr. Adrian Podaru, în „Cuvântul înainte”.

În cele 26 de titluri, ce cuprind o tematică variată, raportul dintre Botez și rugăciune, Biserică și suflet, primește rol de mediere între pământ și cer, între cele văzute și nevăzute și devine o luptă duhovnicească de-a lungul vieții, care îl recrează pe om, și-l transformă în om „duhovnicesc”.

Părăsim problemele privitoare la evoluția și creșterea Bisericii, și ostenim în „zorii modernității” la activitatea Părintelui Stăniloae ce publică în 1938 la Sibiu, lucrarea „Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palma”, precum și studiul „Iisus Hristos sau restaurarea omului”, volum apărut tot la Sibiu în 1943. Părintele Stăniloae își continuă activitatea publicând 12 volume ale Filocaliei în perioada 1947-1991. A fost contemporan și cu mișcarea „Rugul Aprins”, precum și cu mișcarea de la Mănăstirea Sâmbăta, unde Preotul Arsenie Boca oferea „hrană duhovnicească” prin difuzarea primelor volume ale Filocaliei. Părintele Stăniloae, a reușit astfel, să înfrunte racilele regimului comunist, beneficiind de finalitatea urmărită, mântuirea omului. De remarcat este și îndemnul adresat tinerilor, ce își păstrează valabilitatea și în zilele noastre: „Luați învățătură, că mult argint și mult aur câștigați cu ea”, care demonstrează și respectul pentru valoarea cuvântului.

Cuprinsul cărții ne oferă ilustrarea unei bogății de reprezentanți ai spiritualității creștine din diferite zone geografice: Sfântul Ioan din Creta, Sfântul Nicolae Kasatkin, luminătorul Japoniei, Georgia și martirii ei, Nicolae din Mestovo – un martir din neamul aromânilor, Sfântul Macarie al Corintului, Sfântul Nil Sorski și Rusia sketică, Sfântul Nectarie din Eghina ș.a. și ne transmite un mesaj nu numai pe înțelesul timpurilor în care s-a afirmat, ci care va rămâne mereu cea mai sigură și chiar unica indicare a căii pentru mântuire.

Multe lucruri frumoase se pot descoperi în această lucrare bine structurată, cu idei alese cu grijă și mai ales cu multă responsabilitate, cu respect pentru valoarea cuvântului și pentru mesajul său constructiv. Binele și valorile morale trebuie să învingă, iar pentru asta, repet, tonul trebuie să fie ziditor. Numai astfel, și Biserica se lasă mai bine înțeleasă, numai astfel suntem în pas cu timpul, iar credința în Dumnezeu și faptele bune vor fi mereu aceleași căi sigure pentru mântuire.

Felicităm pe părintele Cătălin Pălimaru pentru această lucrare care evidențiază sfințenia prin cei doi factori: Harul divin și Voința omului, dar mai ales, surprinde înțelegerea sufletului românesc marcat de istorie, permite și stări de revelație în plan spiritual, favorizând „reafirmarea ortodoxiei și a demnității naționale”.

Dacian But-Căpușan, *Sate, preoți și biserici ortodoxe din zona Gilăului*, cuv. înainte de pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru, Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2021.

Domnul dr. Dacian But-Căpușan e unul dintre cei mai serioși cercetători pe care i-am întâlnit. Vizitator constant al arhivelor, pe care le valorifică cu asiduitate în paginile cercetărilor dânsului și om capabil de ceea ce în limbajul de specialitate poate fi definit drept *travaux de benedictin*, a reușit să scuture colbul istoriei de pe chipurile multor oameni vrednici. Operele publicate anterior vin să vorbească despre acest lucru¹. În plus, interdisciplinaritatea este o caracteristică ce-l definește, autorul exprimându-se cu competență deopotrivă în spațiul istoriei bisericești, unde are o apetență aparte pentru genul monografic, cât și în spațiul teologiei dogmatice și simbolice.

De această dată, cu lucrarea intitulată: *Sate, preoți și biserici ortodoxe din zona Gilăului*, apărută la Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, în anul 2021, dânsul continuă seria de cercetări începută cu un an înainte, dedicată slujitorilor din partea de Vest și Sud-Vest a Clujului. Reușește totodată să umple un gol în cercetarea de specialitate și să invite la asumarea într-o manieră responsabilă a istoriei.

Prefața lucrării poartă semnătura părintelui prof. univ. dr. Alexandru Moraru de la Cluj-Napoca (p. 7-8), el însuși un bun cunoscător al arhivelor eclesiastice. Istoricul bisericesc evidențiază, între altele, raportul de continuitate existent între cele două lucrări pomenite anterior: „În cursul anului 2020, Domnul Doctor Dacian But-Căpușan a publicat o micromonografie cu privire la: *Sate, preoți și biserici ortodoxe din partea de vest și sud-vest a Clujului* (Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2020, 302 p. + Anexe 12).

De data aceasta autorul dă la lumina tiparului o micromonografie asemănătoare, pe o zonă apropiată Clujului și anume: *Sate, preoți și biserici ortodoxe din Zona Gilăului* (Zalău, Editura „Credință și viață în Hristos”, 2021, 210 p).

Domnia Sa folosește aceeași metodologie de prezentare a evenimentelor ca și în cea dintâi, dar de data aceasta este vorba de alte parohii, filii și mănăstiri, din Agârbiciu, Someșu Rece, Someșu Cald, Lăpușești, Măguri, Măguri-Răcătau, Filia Tălieni, Mărișel, Muntele Rece, Mănăstirea Sfinții Brâncoveni, «Crucea Iancului», din Mărișel, Mănăstirea «Înălțarea Domnului» din Muntele Rece, Mănăstirea «Sfântul Ierarh Vasile cel Mare» din Someșu Cald” (p. 7).

Cele nouă capitole, opt dintre ele dedicate unor parohii, iar cea de-a noua unei filii, vin să aducă la viață vremuri și oameni de altă dată și să vorbească despre modul în care a fost trăită Ortodoxia pe meleagurile investigate, în decursul veacurilor. Motivația este, precum ține să arate cel în cauză în introducerea textului (p. 9-10), deopotrivă una științifică și una internă, căci domnul dr. Dacian But-Căpușan a dorit să realizeze deopotrivă o muncă de pionierat și să valorifice istoria locală: „În prezentarea fiecărei micromonografii a acestor localități s-a avut în vedere un plan: situarea, atestarea documentară, evoluția denumirii, descoperirile arheologice de pe raza localității, evenimente istorice care s-au petrecut, eroii în cele două războaie mondiale, monumentele eroilor, evoluția demografică (după etnie și confesiune) de la 1720 până la ultimul recensământ din anul 2011, unitățile de învățământ existente, organizarea administrativă din secolul al XVIII-lea până în prezent, date și evenimente din istoria parohiei, biserica, cărțile de cult vechi care s-au păstrat în acestea, informații despre casele parohiale, proprietăți funciare și cimitire, slujbele arhiericești, vizitele canonice, șirul preoților slujitori (fiind prezentate biografiile preoților actuali), numele cântăreților bisericești, ale clopotarilor sau îngrijitorilor și ale membrilor Consiliilor și Comitetelor parohiale, slujitori ai altarelor originari din aceste localități, licențiați și studenți în Teologie, elevi și absolvenți de Seminarii Teologice, preotese, date despre vechile școli confesionale. Cartea de față a apărut din dorința de a afla cât mai multe informații despre istoria acestor comunități bisericești și de a contribui, cu umila mea muncă de cercetare, la istoriografia locală și zonală, valorificând științific materialele pe care l-am cercetat” (p. 10).

Bine scrisă și aducând în atenție un subiect de actualitate pentru istoria locală, lucrarea domnului dr. Dacian But-Căpușan intitulată: *Sate, preoți și biserici ortodoxe din zona Gilăului*, apărută la Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos” în anul 2021 se constituie într-o valoroasă contribuție istoriografică ce merită lectură, analizată, citată și folosită ca temei al unor viitoare incursiuni în trecutul bisericesc, și nu numai, al acestei zone cu o moștenire aparte.

Protos. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu

¹ A se vedea: Dacian But-Căpușan, *Sate, preoți și biserici Ortodoxe din partea de Vest și Sud-Vest a Clujului*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020; Dacian But-Căpușan, *Sfânta Euharistie - taină și jertfă*, Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2018; Idem, *Eclesiologia protestantă din perspectivă ortodoxă în lumina cercetărilor mai noi*, col. „Restauratio”, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2015; Valer Bel, Dacian But-Căpușan (coord.), *Omăgiu Părintelui Prof. Univ. Dr. Ioan I. Ică, la împlinirea vârstei de 75 de ani: 1932-2007, 40 de ani de teologhisire*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2007; Dacian But-Căpușan, *Teologia simbolică și comparată - suport de curs*, Editura Credință și viață în Hristos a Episcopiei Sălajului, Zalău, 2012; Dacian But-Căpușan, *Căldăuzele Teologiei Dogmatice și Simbolice - suport de curs*, Editura Episcopiei Sălajului, Credință și viață în Hristos, Zalău, 2013; Ioan-Vasile Leb, Gabriel-Viorel Gărdan, Dacian But-Căpușan (coord.), *Revelații ale unității la Sfinții Părinți capadocieni*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2013; Dorel Man, Gheorghe Șanta, Dacian But-Căpușan, *Educație, conștiință și mărturisire*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014; Dacian But-Căpușan, *Relația dintre Hristos și Biserică și consecințele ei în plan social în Europa contemporană*, Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2014; Gheorghe Șanta, Dacian But-Căpușan (coord.), *Teologie, pastorație, istorie. Omăgiu părintelui conferențiar universitar doctor Dorel Man la împlinirea vârstei de 60 de ani*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014; Dr. Dacian But-Căpușan, *Părintele Ioan Radu (1893-1973) și parohiile cu filiile păstorite de el*, Editura Episcopiei Sălajului „Credință și viață în Hristos”, Zalău, 2021.

Despre frumusețe în context interdisciplinar și teologic

Daniel-Ioan Rus

Numeroasele cărți din literatura teologică de specialitate, și nu numai, m-au convins că frumusețea pe care noi o asociem acestui univers, care, la prima vedere, are aspectul unei „mașini uriașe care funcționează fără intervenția Creatorului” (dacă ignorăm modul creștin duhovnicesc de a privi natura)¹, nu are doar un caracter pur subiectiv sau obiectiv, supusă „deșertăciunii”, care o condamnă la o dispariție și dezagregare sub acțiunea entropiei, a dezordinii și a haosului care se întinde odată cu trecerea timpului. Nu, această viziune este una profund materialistă, cu influențe ideologice din partea politicului și mai ales din partea economicului, care ignoră existența unei profunde Revelații de a ne întâlni cu Dumnezeu ca Adevăr care le împlinește pe toate, nefiind împietriți de slava deșartă care ne macină, din păcate, încetul cu încetul.

Omul are vocația absolută de a vedea în această frumusețe, prin care lumea creată a fost încununată, o Biserică a lui Hristos, care le cuprinde pe toate, deoarece „în Biserică, universul este unit, Biserica cerească și pământească sunt una”², după cum spunea Arhiepiscopul Lazăr Puhalo atât de frumos. O Biserică în care „cerurile povestesc slava lui Dumnezeu” (Ps. 18, 1), prin sensurile lor tainice, raționale și înțelepte în lumina contemplării creației, „aflate sub raza unui soare inteligibil”³, toate cele zidite devenind, conform Sfântului Grigorie Teologul, „lăudători tăcuți ai măreției creației și propovăduitori răsunători”. În lumina harului dumnezeiesc, „înțelepciunea văzută în cele zidite cuvânt este, deși nearticulat”⁴, ne spune Sfântul Grigorie de Nyssa prin scrierile sale. De aceea, frumusețea celor văzute, care se raportează la lucrurile ultime, trebuie filtrată de ochii sufletului prin mintea curățată de tulburarea patimilor, măsură la care au ajuns mai ales Părinții neptici, de exemplu, Sfântul Cuvios Benedict de Nursia (480-547).

De-a lungul istoriei, au existat numeroase concepții, afirmații, idei, studii și păreri subiective legate de percepția frumosului în lume și aspectele profunde ale contemplării acesteia atât din punct de vedere teologic (frumosul este privit sub toate aspectele sale, de la teologia dogmatică și morala creștină până la privirea retrospectivă asupra relației dintre arta „duhovnicească” și cea profană, laică, abordată de liturgica ortodoxă și arta sacră bizantină), cât și filozofic (ideile filozofice, de la filozofii antici, precum Platon, Aristotel și Cicero, până la cei moderni evidențiază ordinea și armonia existente în univers), literar (percepția frumosului este prezentată în strânsă legătură cu Revelația naturală și aspirația spre idealul cunoașterii divinității în poezia religioasă românească, deoarece „nu există poet care să nu fie cuprins de sentimentul religios”, căci poetul „se confruntă în permanență cu misterul propriei sale

creații, care are un caracter de sacralitate”)⁵, științific (numeroasele teorii științifice și studii sugerează existența ordinii, simplității, armoniei formelor, culorilor și mișcărilor care se desfășoară în natură).

Adesea, oamenii de știință definesc frumusețea sau încearcă să o explice cu ajutorul unor analogii cosmologice cantitative, precum Termodinamica, Teoria haosului, Geometria fractală și Teoria cosmologică a corzilor. Termodinamica, știința care se ocupă cu studiul interacțiunilor dintre sisteme în diferitele fenomene și procese termice care manifestă schimb de energie explică frumusețea corpurilor prin „biruința dezordinii față de ordine”, conform celui de-al doilea Principiu al Termodinamicii, care afirmă faptul că odată cu scurgerea timpului, sistemele sunt orientate spre creșterea dezordinii. Se elimină factorul subiectiv în percepția frumuseții, deoarece aceasta este mai întâi de toate o noțiune și „experiență subiectivă despre ceva obiectiv care este real și adevărat”, conform Mitropolitului Antonie de Suroj⁶. Frumusețea unui sistem și a universului în întregime devine, astfel, o noțiune studiată cu ușurință din punct de vedere matematic și experimental odată cu mărirea creșterii entropiei ca mărime fizică, și astfel este consecința unui fenomen fizic, care se manifestă într-un mod obiectiv, independent de existența umană. Se remarcă, de asemenea, teoria haosului, care afirmă faptul că cele mai haotice și imprevizibile procese se unesc cu cea mai simplă și înaltă or-

mandritul Daniil Gouvalis, „unele opere de artă produc emoții estetice și ne înalță sufletul, însă sunt mai prejos decât operele de artă ale naturii”⁸. „Priviți la crinii câmpului... nici Solomon în toată mărirea lui nu s-a îmbrăcat ca unul dintre aceștia” (Mt. 6, 28) sunt cuvinte edificatoare ale Mântuitorului Hristos în această privință.

Cu siguranță că domeniile științifice actuale și-au dezvoltat aparatul conceptual pornind de la mecanica clasică, care își are rădăcinile în secolele XV-XVI și înfloresc în secolele XVI-XVIII, odată cu studiile efectuate de astronomi și fizicieni precum Kepler, Galileo Galilei și Isaac Newton. Acesta din urmă, fizician englez, care și-a desfășurat activitatea științifică în secolul al XVII-lea, mărturisește cu privire la ordinea, frumusețea și armonia existente în univers: „Acest sistem foarte elegant al Soarelui, planetelor și cometelor nu a putut să se nască decât din mintea și puterea unei ființe inteligente și puternice”, pe care el o numește „Domnul universului, Dumnezeu suprem”, recunoscându-I atributele de „Ființă eternă, infinită, absolut perfectă, omniprezentă pretutindenea”. Totodată, exprimă atât de frumos necesitatea existenței unui Creator: „Toată diversitatea tuturor lucrurilor zidite în locuri și în timpuri, s-a putut produce numai din ideile și prin voința unei ființe ce există în mod necesar”⁹. Frumusețea obiectivă a universului este prezentată de savant în strânsă legătură cu frumosul dumnezeiesc, lumea fiind înțeleasă de el ca o operă a Creatorului atotputernic, „Alfa și Omega, Cel ce era, Cel ce este, Cel ce vine, Atotțiitorul” (Apoc. 1, 8), fiind inspirat probabil și de cuvintele psalmistului.

Pe de altă parte, potențarea unei experiențe subiective a frumuseții, care anulează parțial sau absolut raportarea la obiectivitatea care poartă amprenta universalității și a unor țeluri ultime este menținută mai ales de arta laică, caracterizată prin „preferințele subiective, individuale, sau de către gustul laic al epocii”¹⁰. Astfel, acest tip de artă, în absența unei universalități călăuzite de Sfânta Tradiție, este complicată și ostentativă, imită natura sau creează imagini arbitrare cu ajutorul imaginației, exprimând totodată anatomia și perspectiva, care înfățișează o frumusețe goală și pieritoare, trupească și fizică, creația artistică fiind înfăptuită de omul trupesc și îndemnată de limbajul simțurilor. Teologul Constantin Cavaros reliefează faptul că, spre deosebire de arta laică, trupească, călăuzită într-un mod subiectiv de vremuri, arta bizantină este „arta artelor”,

care hrănește sufletul, înălțându-l prin puterile sale tainice și profunde¹¹. Frumusețea duhovnicească, deși se remarcă prin subiectivitate, creația în cadrul artei bizantine presupunând existența unei stări lăuntrice a artistului, care postește, se roagă și viețuiește „într-o stare de căință și smerenie”, este universală, călăuzită de Sfânta Tradiție. Artă bizantină se remarcă prin caracterul modest, solemn, plin de slavă, simplitate și adevăr, precum limbajul Evangheliilor când descriu evenimentele, fiind mărturisitoare a Adevărului, referindu-se la ceva obiectiv, real și adevărat. Acest lucru este conturat în scrierile sale și de Fotie Kontoglou, care consideră că „În comparație cu arta bizantină, toate celelalte arte mi se par triviale, ocupându-se cu multe, când de fapt un singur

dine, totalitatea lucrurilor îmbină complexitatea și simplitatea în interiorul treptelor mărite / micșorate, în cazul operelor de artă (mozaicuri și picturi) sau macroscopice / microscopice, în cazul fenomenelor fizice. Geometria fractală este un alt domeniu contemporan care prezintă categoria estetică a „admirabilului” și a subtilității, care are viabilitate mare când ne găsim în fața artei sau a minunatelor fenomene fizice⁷, depășirea staticului realizându-se prin forme dinamice (mișcări elicoidale, circulare, boboci, muguri, flori semideschise). Această categorie estetică prezentată de aparatul conceptual al geometriei fractale se remarcă și în poemul blagian „Mugurii”, „Din muguri / amari înfloresc potire grele de nectar”, accentuată mai ales prin intermediul hiperbolei și a epitetului metaforic. Formele rare și puternice existente în natură generează armonia și sinteza formelor, culorilor, mișcărilor. Precum mărturisește Arhi-

¹ „Cosmosul, între frumos și apocaliptic. Un recurs etic asupra teologiei”, ed. Reîntregirea, 2007, Alba-Iulia.

² Ibid.

³ Arhimandrit Daniil Gouvalis, „Minunile creației”, ed. Bunaavestire, 2008, Bacău, p. 168.

⁴ Ibid.

⁵ Valeriu Anania, „Din spumele mării”, ed. Dacia, 1995, Cluj, p. 146.

⁶ Mitropolitul Antonie de Suroj, „Despre frumusețe”, ed. Sophia, 2019, București.

⁷ Ibid.

⁸ Idem, p. 14.

⁹ Isaac Newton, „Principiile matematice ale filozofiei naturale”, ed. Academiei R.P.R., 1956, București, pg. 416-418;

¹⁰ Constantin Cavaros, „Artă sacră bizantină”, ed. Doxologia, 2017, Iași, p. 15.

¹¹ Idem, p. 13.

lucru este necesar”¹². De aceea, caracterul profund și nepieritor al actului artistic săvârșit în ascultarea Bisericii realizează depășirea experienței pur subiective prin ancorarea în transcendent. Frumusețea autentică ne atrage spre descoperirea adevărului, însă un adevăr care ne mișcă într-un mod aparte spre a-L descoperi pe Hristos, la fel ca atunci când intrăm într-o Sfântă Biserică, construită în stilul architectural bizantin și ne înălțăm privirea smerită spre turlă, care ȋbchipuie locul în care sălășluiește Dumnezeu, care veghează asupra fiilor oamenilor și a întregii creații, Marele Arhitect, Hristos Pantocrator, ȋnvăluit într-o lumină care preȋnchipuie frumusețea veacului ce va să fie” (Sfântul Grigorie Palama).

Așadar, observăm faptul că de-a lungul istoriei au existat numeroase modalități de a exprima frumusețea sub diferite forme. Știința lumii căzute vede în frumusețe doar o experiență pur obiectivă, arta laică experimentează doar o latură subiectivă a ei, în strânsă legătură cu percepția umană asupra lumii, însă frumusețea duhovnicească, la care se ajunge atât prin privirea lui Dumnezeu prin intermediul firii și în sine, cât și prin starea de fericire, unită cu „semnul triumfului sufletului asupra păcatului” (bucuria duhovnicească)¹³ realizează prin duhul ei mistic și ascetic ancorarea minții omului în mediul lăuntric, față de realitatea externă, evocând pocăința, evlavia, dragostea curată și „ȋntristarea veselă” (Sf. Ioan Scărarul) prin ȋntâlnirea cu Hristos, Care unește creatul cu necreatul („Toate s-au făcut prin El”). Frumosul ființei, remarcă prof. Evangelos Theodorou, „readuce mintea la frumosul dumnezeiesc hristocentric”¹⁴, iar „Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, ȋnțelegându-se din fapte” (Rom. 1, 18).

Pentru a ȋnțelege modul duhovnicesc de a privi natura, este esențial să ȋnțelegem în mod simbolic lucrurile care o alcătuiesc, care manifestă o profundă complementaritate. În acest sens, se remarcă opusculul de botanică spirituală scris de monahi bizantini din secolele XI-XIII, intitulat „Theoretikon Paradeison” în care se presimt virtuțile teologice ilustrate de elementele naturii, dar în mod special a grădinii și a grădinăritului. Astfel, pământul este credința statornică, apa este cuvântul tainic al Duhului, soarele este Hristos, adierea vântului este Duhul Sfânt, grădinarul este mintea sârguincioasă, plantele sunt poruncile, ȋmprejmuirea este frica de Dumnezeu, iar poarta este ȋnfrânarea de la mâncăruri. Aceste elemente de bază ale unei grădini culminează cu plantele nobile, care ilustrează, de asemenea, diferite virtuți: lămâiul - neprihănirea, crinul - neagoniseala, smochinul - blândețea, vița-de-vie - veselia duhovnicească și așa mai departe¹⁵. Poate că cea mai frumoasă dintre aceste asocieri este soarele - Hristos. Suntem tentați să vedem în soare doar o simplă stea, poate mai mică sau mai mare decât altele care există în univers. Însă, pe plan simbolic-duhovnicesc, Soarele care ȋncălzește plantele nobile ale virtuților și le pregătește să poarte rod în sufletele noastre este Domnul, „Soarele dreptății” (Mal. 3, 20). Precum le mărturisește Hristos Sfinților Apostoli prin Cuvântul Său, „Eu sunt Lumina Lumii”. Dacă Hristos nu ar fi Soare al

dreptății, cum ar putea credința statornică în El să ne ȋncălzească puterile sufletului spre lucrarea virtuților? Vedem, așadar, numeroase exemple morale ilustrate de frumusețile care se găsesc în natură, din ȋnaltul cerului, până la uscatul sărutat de valurile mării cu atâta căldură. De aceea, apare necesitatea reflectării reciproce dintre grădina raiului și grădina sufletului. În „cultura noastră isihastă”, grădina mănăstirii ilustrează cel mai bine această corespondență. Conform scriitorului Sergiu Ciocârlan, „Odată cu Mănăstirea ȋncepe povestea fără sfârșit a culturii isihaste pe plaiul românesc”¹⁶. De aceea, pelerinajul este o modalitate prin care credinciosul poate descoperi adevărata frumusețe a unei culturi autentice, în care frumosul duhovnicesc se răsfrânge în adâncul sufletului său, aducându-l Domnului rugăciuni de laudă și mulțumire, care ele ȋnsele au o frumusețe intrinsecă: „Orice adevărată frumusețe ne poartă sufletul spre Tine, ca o puternică chemare, făcându-ne să ȋnălțăm cu glas de sărbătoare cântarea: Aliluia!”¹⁷.

Trebuie, așadar, să privim responsabil frumusețea lumii create, să o contemplăm și să păstrăm „vocația ei de a se sfinți și de a ne ajuta și pe noi să ne sfințim”, spre a ne face părtași „dumnezeieștii firii” (I Pt. 4, 13). Edouard Bonnefons, un mare gânditor contemporan spunea că „ȋnainte de toate, apărând natura, omul ȋl apără pe om”, având profundă dreptate, deoarece prin protejarea naturii și viziunea duhovnicească de a o privi, ne ajutăm și semenii să-și ȋndeplinească chemarea eshatologică de a fi fii ai Ȋmpărăției Cerurilor.

Ȋnchei această expunere prin a spune că un pelerinaj în Sfântul Munte Athos, la finalul verii anului 2024, mi-a oferit posibilitatea de mă ȋntâlni cu Pr. Theologos la Schitul Lacu, care mi-a răspuns la o ȋntrebare despre relația dintre știință și religie astfel, scoțând în evidență frumusețea autentică, vizibilă în Dumnezeu-Omul: „ȋn clipa în care ortodoxul trăitor găsește frumusețea Domnului nostru Iisus Hristos, mai presus de absolut orice, spune ca și Petru: «Doamne, bine este nouă să fim aici»”.

Părintele Gheorghe Calciu, mărturisitor în timpul perioadei comuniste, ne recită în al treilea cuvânt al său către tineri, „cel mai frumos poem care s-a scris vreodată despre Cer și pământ. Este ȋnceputul Evangheliei lui Ioan (Ioan 1, 1-5)”¹⁸. Reținem dintre aceste versete următorul: „Ȋntru El era viață și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în ȋntuneric și ȋntunericul nu a cuprins-o”. Părintele Gheorghe Calciu ne adresează apoi următoarea ȋntrebare retorică: „Cum ar putea ȋntunericul să ȋncarcereze lumina, materia să ȋnăbușe spiritul, ateismul să anuleze credința în Dumnezeu, sau constrângerea să ne facă să pierdem dorul de libertate?”¹⁹.

Dacă omul reușește să contemple frumusețea zidirii, care slăvește pe Creatorul ei, atunci nimic din cele pământești nu ȋi vor sta ȋmpotrivă pe calea care duce la mântuire, deoarece L-a descoperit pe Creator ȋncă din viața pământească, prin ȋmpărtășirea cu energiile Sale necreate.

Rugăciune și cuvânt

Protos. Maxim Morariu

Părintele Arhimandrit dr. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, e o personalitate polivalentă. Cunoscut și iubit în arealul duhovnicesc, datorită activității pe care a desfășurat-o la Mănăstirea Nicula ori în Catedrala Mitropolitană de la Cluj, dânsul este de asemenea și un scriitor prolific. Alături de monografia precum cea dedicată Mitropolitului Bartolomeu Anania, care a avut la bază teza sa de doctorat¹, părintele Dumitru a publicat recent, la editura Renașterea a Arhiepiscopiei Clujului, o antologie de texte duhovnicești intitulată: *Dumnezeu se roagă?! După cum ține să remarce autorul în cuvântul introductiv al demersului: „Da! Dumnezeu Se roagă! Comuniunea Persoanelor Sfintei Treimi presupune și comunicarea, dialogul, ceea ce arată lămurit că starea firească a iubirii ȋmpărtășite este rugăciunea”.*

Arhim. Dumitru Cobzaru, *Dumnezeu se roagă?! Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2024, 393 p. (ISBN 978-606-607-472-8).*

Se roage în noi, ȋnțelegând că „Dumnezeu L-a trimis în inimile noastre pe Duhul Fiului Său care strigă: Avva, Părinte!” (Galateni 4, 6) – „taine răsunătoare, săvârșite ȋntru liniștea (isihia) lui Dumnezeu” (p. 5)..

Pornind de la acest leitmotiv, părintele arată că Dumnezeu se roagă în sfinți, adică în oamenii care au scris cu litere de aur în sufletele celor de lângă ei. Acest aspect este prezentat într-o manieră transtemporală. Astfel, aspecte precum ȋnnoirea isihastă și contribuția Sfântului Paisie de la Neamț constituie momentul de debut al valoroasei serii de eseuri. E urmată apoi de o serie de texte dedicate Mitropolitului Bartolomeu, unul conținând omagii aduse celor care și-au pus amprenta asupra formării viitorului părinte Dumitru, Preasfințitului Părinte Vasile Someșanul, privit de această dată din perspectiva calității de duhovnic, părintelui arhidiacon Ilarion Mureșan și operei sale artistice, ori spirituale, maicii Andreea Filimon, văzută ca exemplu de slujire rodnică, mamei Ana, lui Tudor, domnului prof. univ. dr. Nicolae Miu, unul dintre medicii cei mai respectați ai Clujului, familiei de profesori Iuliana și Axente Micloșoni-Cupcea, ori doamnei profesor Daria Bobec. Precum era de așteptat, fostul stareț al Lavrei ardelene nu uită nici de Nicula, căreia ȋi dedică pagini de mare sensibilitate duhovnicească, dar aduce în atenție și mănăstirea Dobric, un sanctuar de suflet al județului Bistrița-Năsăud, ori chipuri de lumină precum părintele Efreem Vatopedinul.

Modul în care vocația isihastă a fost pusă în aplicare în arealul românesc constituie de asemenea obiectul unor unități tematice din cadrul acestei lucrări, alături de chestiuni precum identitatea românească, ori nevoia de comunicare ȋntre biserică și școală. Ȋmpărtășind din experiența de mai multe decenii a vieții de duhovnici, Avva Dumitru aduce de asemenea în atenție și paternitatea duhovnicească, dar și chestiuni precum Taina Spovedaniei și relevanța ei în viața spirituală.

Lucrare cu multiple valențe, reunind deopotrivă texte de spiritualitate, teologie dogmatică, dar și actualitate duhovnicească și opinie, cartea: *Dumnezeu se roagă?! a părintelui arhim. Dumitru Cobzaru se constituie într-o operă care se cuvine semnalată și recomandată cu căldură. Faptul că autorul a ales să o ofere în dar publicului cititor în preajma aniversării Sfântului său Ocrotitor, vine, apodictic să vorbească despre evlavia și recunoștința pe care distinsul autor o are pentru acesta.*

¹ Arhim. Dumitru Cobzaru, *Bartolomeu Valeriu Anania (1921-2011). Omul și istoria*, Editura Renașterea/Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2023.

¹² *Ibidem*.

¹³ Sfântul Ignatie Brancianinov, „Căile lui Dumnezeu și căile omului”, ed. Egumenița, 2023, p. 235.

¹⁴ *Idem*, p. 149.

¹⁵ Vigen Guroian, „Grădina ca parabolă teologică”, ed. Deisis, 2011, Sibiu, p. 189.

¹⁶ Sergiu Ciocârlan, „Frumusețea Sfinților”, ed. Egumenița, 2018, Galați, p. 149.

¹⁷ Acatistul de mulțumire „Slavă lui Dumnezeu pentru toată!” Condacul al VII-lea.

¹⁸ Gheorghe Calciu Dumitreasa, „Cele șapte cuvinte către tineri”, ed. Scara Print, 2019, București, p. 52.

¹⁹ *Idem*, p. 53.

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Mai 2025

1 mai

În Cimitirul Orășenesc din Beclean, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul Teodora Bob. Rostește un cuvânt de mângâiere.

2 mai

În localitatea Cut, județul Alba, face o vizită familiei părintelui Ioan Galață, fost consilier economic al Eparhiei Alba-Iuliei. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

3 mai

În biserica din Sânțeu-de, protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria, fiica părintelui paroh Eduard Alb. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

4 mai

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama catedralei, pe diaconul Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

5 mai

Prezidează conferința de primăvară cu preoții din protopopiatul Beclean. În Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din localitate (paroh: Pr. Claudiu Zinveliu), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe a protopopiatului, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române și de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

6 mai

În Biserica „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” din Bistrița (parohi: Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), prezidează solemnitățile instalării noului protopop, în persoana părintelui Marius Ioan Pintican, directorul filialei Bistrița a Asociației „Filantropia Ortodoxă”. Asistă la slujba de Te-Deum, hirotesește întru protoiereu pe părintele Pintican și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Prezidează conferința de primăvară cu preoții din protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Mircea Gheorghe Abrudan,

cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române și de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

7 mai

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

8 Mai (Sfântul Ioan Evanghelistul)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Pădureni, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala mare a Cinematografului „Florin Piersic” din Piața „Mihai Viteazul” din Cluj-Napoca, asistă la Gala Laureatilor „Uniți susținem excelența”, eveniment dedicat omagierii și recompensării valorii autentice în medicină, cultură, artă și sport. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, întâmpinat în fața bisericii din Beudiu, protopopiatul Beclean, cu prilejul oficierii slujbei de resfințire a acesteia și a săvârșirii Sfintei Liturghii, duminică, 11 mai, 2025.

9 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În localitatea Figa, protopopiatul Beclean, săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii case parohiale. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Călin Vasile Motogna.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

10 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În biserica din filia Topa Mică, a prohiei Mihăiești, protopopiatul Huedin, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Antonia Maria, fiica părintelui paroh Aurel Duca. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

11 mai

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din Beudiu, protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată, în proximitatea bisericii din Beudiu, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Părintelui paroh Gavril Emilian Mureșan îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Domnului Ioan Mureșan, primarul comunei Nușeni, îi acordă „Gratulația Anului 2024”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Gabriel Alexandru Noje, cadru didactic la Facultatea de Teologie Ortodoxă.

12 mai

Prezidează conferința de primăvară cu preoții din protopopiatul Turda. În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” (parohi: Prot. Alexandru Rus și Pr. Grigore Marchiș), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe a protopopiatului rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române și de PC Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarelor din Cluj-Napoca, asistă la Concertul „Primăvară dulce”, organizat de A.S.C.O.R. Cluj.

Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

13 mai

Prezidează conferința de primăvară cu preoții din protopopiatul Huedin. În capela din incinta sediului protopopesc, asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române și de dl. Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Teologia Post-Decembristă”, al părintelui profesor Gheorghe Remete de la Facultatea de Teologie din Alba Iulia. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

14 mai

În curtea Spitalului Municipal din Dej (preot de slujire caritativă: Pr. Septimiu Olar), oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noului Pavilion ce adăpostește aparatura de ultimă generație pentru investigații medicale. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Domnului director Mihai Pandrea îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului primar Costan Morar îi acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

15 mai

Prezidează conferința de primăvară cu preoții din protopopiatul Dej. În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” (parohi: Pr. Gavril Ioan Gretinuc și Pr. Iuliu Teodor Leach), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe a sediului protopopesec, rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Centru de servicii comunitare „Sfânta Ana” din Dej (coordonator: Pr. Costinel Șoaită), aflat în pragul inaugurării. Este însoțit de domnul Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al premiei laureatilor fazei eparhiale a Concursului Național Catehetic „Mărturisirea jertfelnică a dreptei credințe – Moștenirea unui secol de patriarhat pentru copii și tineri”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

16 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

17 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Biserica „Sfânta Treime” din Dej (parohi: Pr. Nicolae Muntean și Pr. Adrian Bolog), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Ioan, cel de-al cincilea copil al familiei părintelui paroh Nicolae Muntean. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Mănăsturel, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Vladimir Ioan, fiul părintelui paroh Vlad Maxim Sităriți. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

18 mai

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din Ghirișu Român, protopopiatul Cluj. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii din Ghirișu Român, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Dan Ovidiu Tiniș. Distincția „Crucea Transilvană” o acordă domnului Ioan Mureșan. Domnului Vasile Focșa, primarul comunei Mociu, îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului viceprimar Claudiu-Daniel Ghirișan, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Doamnei Marinela Pop, director adjunct al C.E.C. Bank Cluj, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Costel Rus și domnului Adrian Sabău. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul verișoarei Anuța Vesa. Oficiază o scurtă slujbă funebră.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

19 mai

Prezidează conferința de primăvară cu preoții din protopopiatul Gherla. În biserica din proximitate, asistă la

slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române.

20 mai

Prezidează conferința de primăvară cu preoții din protopopiatul Năsăud. În Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” (parohi: Pr. Florin Rusu și Pr. Lucian Greab), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe a protopopiatului, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific în cadrul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

21 Mai (Sfinții Împărați Constantin și Elena)

Pe esplanada din fața bisericii mari din incinta mănăstirii de la Dobric, protopopiatul Beclean, oficiază slujba de sfințire a celor trei noi clopote achiziționate. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Sfânta Liturghie și slujba de resfințire a bisericii parohiei Ilva Mică I, 25 mai 2025.

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Dobric, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă distincția „Crucea Transilvană” domnului Florin Pugna. Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnului Ioan Zăgorean, domnului Nicolae Boariu și domnului Nicolae Damian, iar domnului Dorin Marchiș îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Corneliu Revencu, reprezentantul fabricii de clopote „Grassmayr” din Innsbruck, îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

22 mai

Îi binecuvintează pe tinerii ce s-au prezentat la susținerea probelor de aptitudini, în vederea participării la examenul de admitere la Seminarul Teologic. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

23 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Îl primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Nichita Lioulis, Arhiepiscop de Thyateira și Marea Britanie.

În cadrul celei de-a 45-a ediție a Festivalului Internațional „Lucian Blaga” de la Sebeș, județul Alba, în sala de festivități a primăriei din localitate, participă la Conferința științifică organizată cu acest prilej. Rostește o alocuțiune.

24 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

La Facultatea de Teologie, se întâlnește cu Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiereu vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

Îl primește la reședință pe membrii boardului de conducere al Conferinței Bisericilor Europene ce s-a întrunit în ședință de lucru la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită la Mănăstirea „Buna Vestire” de la Cormaia, protopopiatul Năsăud. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

25 mai

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii parohiei Ilva Mică I. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii parohiei Ilva Mică I, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Părintelui paroh Ștefaniță Ionel Potra îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru clerici, iar fostului paroh, Pr. Emil Dănilă, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Domnului Bogdan Ivan Gruia, ministru în Guvernul României, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni. Același ordin îl oferă și domnului Florin Larionesi. Ordinul „Episcop Nicolae

Ivan” pentru mireni îl conferă domnului Aurel Horea, primarul comunei Ilva Mică și domnului Christophe Pierreton, primarul localității Barby din Franța. Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Ilie Mușină și doamnei profesor Sofia Harapașcu, iar doamnei profesor Ana Potra și domnului Horea Onișor, le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” pentru mireni. „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” o acordă domnului Petrică Marian Nicoară, doamnei Daniela Maria Ene, doamnei Nebout Denisa Știopu și familiei Aurel și Maria Boiciug. Este însoțit de domnul Dragoș Stroian, redactor al postului de radio „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

26 mai

Face o vizită pe șantierul Centrului de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 mai

Face o vizită la Colegiul Tehnic „Ana Aslan” din Cluj-Napoca. În sala de sport, se întâlnește cu elevii și profesorii instituției de învățământ. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de Religie al județului Cluj.

Participă la Adunarea Generală a Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe”, filiala Cluj (îndrumător: Pr. Florin Cătălin Ghiț). În capela Seminarului Teologic, săvârșește slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare, iar în sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

28 mai

Examinează la disciplina Spiritualitate Ortodoxă prima serie a masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În studioul de concerte al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, asistă la Concertul coral extraordinar susținut de Corul „Ave Musica”, dedicat marelui compozitor patron al instituției de învățământ, la 100 ani de la trecerea în eternitate și organizat cu prilejul împlinirii a 6 decenii de activitate concertistică neîntreruptă. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

29 Mai (Înălțarea Domnului)

Săvârșește slujba de sfințire a bisericii Mănăstirii „Muntele Rece”, protopopiatul Turda. Rostește un cuvânt de felicitare.

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Muntele Rece, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste într-un protosinghel pe părintele stareț Fanurie Borza.

Cu prilejul Zilei Eroilor, în cimitirul din proximitatea Mănăstirii „Înălțarea Domnului” de la Muntele Rece, oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Participă la deschiderea oficială a Domeniului „Wild Hills” din localitatea Jucu Gară, protopopiatul Cluj (paroh: Pr. Andrei Pop). Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dănuț Goga de la Biserica „Sfântul Toma” din cartierul clujean Mărăști.

30 mai

Examinează la disciplina Spiritualitate Ortodoxă studenții din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Prezidează comisia de examinare a candidaților la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Bistrița, Iara (protopopiatul Turda), Manic (protopopiatul Beclean) și Păniceni (protopopiatul Huedin).

31 mai

Primește la reședință delegația condusă de Excelența Sa Monseniorul Matthieu Rougé, episcop catolic de Nânterre (Franța). Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Examinează la disciplina Spiritualitate Ortodoxă cea de-a doua serie a masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Alex Nader și Denisa Alexandra Bakri. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Pr. James Bernstein, *Provocările unui creștin ortodox evreu*, ediție alcătuită de Tatiana Petrache, traducere din limba engleză Tatiana Petrache și Pantelimon Tănăsescu-Vlas, Editura Sophia / Familia Ortodoxă, București, 2023, 215 p.

Scriu aceste rânduri în semn de omagiu adus părintelui James Bernstein, trecut la Domnul în dimineața zilei de 17 iunie 2024, în urma unui cancer de pancreas, boală pe care a dus-o cu multă credință și nădejde¹. Născut la 6 mai 1946, în Lansing, SUA, într-o familie evreiască de tradiție hasidică, a crescut în Queens, New York, unde la vârsta de 16 ani a citit pentru prima oară Noul Testament. La vârsta de douăzeci de ani, din dorința de a descoperi patria strămoșilor săi și pe a lui Iisus a plecat în Israel, unde a ajuns tocmai în timpul Războiului de Șase Zile (5-10 iunie 1967). Revenit în SUA a făcut parte din *Mișcarea pentru Iisus*, iar în 30 noiembrie 1969 a fost botezat și în 1971 a intrat în Biserica Evanghelică Ortodoxă, unde a devenit pastor. Călătoria sa către Hristos a continuat prin convertirea la Ortodoxie împreună cu întreaga sa familie, la 8 noiembrie 1981, studiile teologice la Seminarul Sf. Vladimir din New York și hirotonia în preoție (1988). Despre convertire a mărturisit următoarele: „Pentru mine, ca evreu, a crede în Hristos a însemnat să mă despart de poporul evreu, de rudele mele și părinții mei. În căutarea adevăratei Biserici, a trebuit să trăiesc o ruptură de prietenii mei creștini: de protestanții tradiționaliști, de evanghelicii din IVCF, și semenii mei din Mișcarea pentru Iisus”. Povestea convertirii și a mărturisirii sale de credință este relatată pe larg în cartea „Uimit de Hristos. Călătoria mea de la iudaism la Ortodoxie”, publicată la editura Ancient Faith Press în 2008 și 2020, iar în traducere românească la editurile Ecclesiast (2011) și Doxologia (2021).

Căsătorit cu Bonnie Martha și tată a patru copii, părintele Bernstein a slujit la biserica Sf. Pavel din Lynnwood, o enorie constituită inițial din treizeci de suflete și extinsă datorită angajamentului misionar-pastoral al părintelui James la peste 250 de familii, mare parte convertite de la diferite confesiuni protestante și de la romano-catolicism. Între numeroșii convertiți se numără și patru preoți, David Howik, Nathaniel Trembley, Jeremiah Vollman și Patrik Pavlik, care dau mărturie despre întâlnirea lor cu părintele James, despre rolul acestuia în creșterea lor spirituală, în descoperirea Ortodoxiei și îmbrățișarea vocației sacerdotale (p. 97-136). Numitorul comun al convertirilor este reprezentat de dezamăgirile

trăite în confesiunile protestante și catolice, potențate apoi de rugăciune și setea unei vieți spirituale autentice, de studiul aprofundat al Scripturilor și al istoriei ecleziastice. Mărturiile lor oferă detalii relevante referitoare la criza respectivelor confesiuni și biserici, la profilul spiritual și misionar al părintelui James, la râvna duhovnicească autentică a unor creștini de a descoperi chipul adevărat al Mântuitorului și a trăi deplin în trupul mistic al lui Hristos. Citind mărturiile lor, poate se va aprinde și în noi, creștini ortodocși prin tradiție și origine, aceeași sete și aceeași dorință de a trăi autentic, de a aprofunda propria noastră tradiție spiritual-teologică, de a iubi din toată inima Biserica Ortodoxă și a ne pune în slujba Ei. Mărturia vieții și activității părintelui James este pilduitoare, iar cuvintele sale de foc spre luare aminte: „Poziția mea în biserică nu este cea a unui cleric angajat să ofere un serviciu profesional pentru ortodocși, ca apoi să se distanțeze de toți și să-și trăiască separat propria-i viață” (p. 67).

Spre deosebire de prima carte, „Uimit de Hristos”, cea de față are altă alcătuire și este de fapt rezultatul unui interviu luat de Tatiana Petrache părintelui James pentru revista *Familia Ortodoxă*, dialog căruia i-a adăugat alte șase mărturisiri: a soției părintelui, preoteasa Martha Bernstein, a fiicei sale, preoteasa-iconar Heather, și a celor patru preoți ortodocși menționați deja mai sus. Partea a doua a volumului cuprinde un fel de ghid de orientare în romano-catolicism și tradiția mozaică, realizate de părintele James ca suport catehetic, simplu și clar, referitor la diferențele dintre Ortodoxie și Romano-catolicism, respectiv a Teofaniilor menționate în Vechiul Testament. Parcurgându-le se observă erudiția biblică, dogmatică și patristică a preotului Bernstein, interesat de o singură realitate personală mântuitoare:

Adevărul Iisus Hristos și dorința de a-i conduce pe câți mai mulți oameni spre El, după modelul Sfântului Apostol Pavel. Deloc întâmplător autorul mărturisește că cel mai mult iubește acest cuvânt paulin: „Bucurați-vă pururea, rugați-vă neîncetat, dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi” (I Tesaloniceni 5, 16-18). Rețin, în loc de concluzii, tâlcuirea părintelui James la acest verset: „În măsura în care menținem o comuniune cu Dumnezeu, Creatorul nostru, ne vom putea ridica deasupra încercărilor, ispitelor, confuziilor, durerii, suferințelor și ororilor vieții. Gândiți-vă: să ne bucurăm și să mulțumim întru toate! Într-adevăr, aceasta este o pregustare a Raiului” (p. 76).

C.Ș. II DDr. Mircea-Gheorghe Abrudan

¹ Un scurt necrolog: <https://www.antiochian.org/regulararticle/2081>, accesat 6 august 2024.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Pârvu, Pr. prof. univ. Stelian Tofană,
Pr. Eugen Adrian Truța.

Participând la suferința aproapelui

Daria-Maria Călugăru

Domnul este ajutorul și apărătorul meu, în El a nădăjduit inima mea și mi-a ajutat” (Psalmi 27, 9). În suferință ne este pusă cel mai mult la încercare răbdarea și credința. Există câțiva sfinți care au suferit de cancer sau alte boli grave, cum ar fi Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul (1924-1994), care și-a considerat suferința o cruce dată de la Dumnezeu, cunoscutii mărturisind despre viața lui duhovnicească din această perioadă. Prin puterea exemplului, înțelegem că suferințele pot fi o cale de mântuire, iar boala nu reprezintă o pedeapsă, ci mai degrabă oportunitatea de a ne curăți sufletele întinate. Pentru cei ce trec prin încercări similare învățătura Sfântului Paisie este o mângâiere asemenea unei oaze din mijlocul deșertului.

Viața Sfântului Paisie Aghioritul este o pildă atât pentru cei suferinzi, cât și pentru cei sănătoși. Acesta s-a născut în Farasa din Capadocia pe 25 iulie, 1924. Încă din copilărie, o persoană cu o influență pozitivă a fost mama lui, de la care a învățat smerita cugetare, iar pe cât s-a putut a ajutat-o în treburile sale. A fost învățat atât despre pericolul mândriei, fiind sfătuit să nu-și doarească să învingă colegii la jocuri, cât și despre înfrânare, îndemnat fiind să nu mănânce înaintea meselor. Iubind meșteșugul Domnului nostru Isus Hristos, după ce a terminat școala primară, și-a deschis atelierul său de tâmplărie. Pentru tot ce făcea – de la ferestre, uși, dușumele până la iconostase și sicrie – nu cerea bani, participând astfel la suferința oamenilor. Începând cu anul 1945, el a fost chemat să slujească patria, lucru împlinit cu dragoste față de ceilalți și multă jertfă. Deși, în anumite situații, era învinuit pe nedrept pentru greșelile altor soldați, sfântul răbda cu smerenie muștrările. După ce și-a îndeplinit datoria față de țară și față de membrii propriei familii, în 1953 a hotărât să se călugărească și s-a închinoviat la Mănăstirea Esfigmenu. Drumul său duhovnicesc a fost lung și bogat, ajungând la Mănăstirea Filoteu, Mănăstirea Stomiu, sihăstrind în Muntele Sinai – loc unde a trăit adevărata viață pustnicească – și revenind într-un final în Sfântul Munte Athos. Acesta a fost povățuitor de suflete chiar și în cele mai grele momente ale vieții sale, fiind cuprins de boală încă din tinerețe. Chiar dacă a fost operat de hernie, starea Părintelui se înrăutățea din ce în ce mai mult, din cauza cancerului înaintat la intestinul gros. După o vreme însă a cerut medicului oprirea tratamentului. Chiar dacă durerile erau mari, nu primea să i se facă injecții calmante. Într-o zi de luni, 11 iulie, s-a împărtășit pentru ultima dată, adormind în pace pe 12 iulie 1994, iar înmormântarea a fost făcută în taină, conform dorinței sale.

Un moment aparte din viața Părintelui, care ne arată compasiunea pentru suferință, îl reprezintă venirea la Mănăstirea arșă Stromiu din Konița, pentru a fi reconstruită. Sfântul se ocupa pe de-o parte de lucrările de construcție, iar pe de altă parte de toți cei aflați în nevoie. Săracii și nefericiții primeau medicamente, alimente și bani, iar familiile copiilor săraci și orfani primeau terenurile mănăstirii. Alt moment deosebit în care vedem figura iubitoare și apropiată de cei în nevoie se regăsește în Muntele Sinai. Aici Sfântul Paisie făcea din lemn icoane sculptate spre vânzarea lor în mănăstire. Bani primii îi dădea mai departe la taximetriștii veniți din Cairo spre achiziționarea de haine și alimente. Cu toate acestea mergea spre cortul beduinilor, împărtășind binecuvântările cu micuții aceia.

În lumina vieții acestui minunat Sfânt, înțelegem că oameni suferinzi se găsesc peste tot, fie ei adulți sau copii nevinovați. El a avut o grijă profundă față de cei aflați în suferință, mai ales pentru cei vulnerabili – cum sunt copiii grav bolnavi. Dacă Sfântul Paisie este un exemplu de iubire care se jertfește, Sfântul Vasile cel Mare ne arată chipul iubirii organizate. A fost un adevărat model al grijii creștine față de aproapele, iar această grijă s-a concretizat prin faptul că el a întemeiat primele așezăminte pentru bolnavi, bătrâni și săraci. *Vasiliada* era un complex filantropic creat în secolul al IV-lea în Cezareea Capadociei (Turcia de astăzi).

Începând să înțelegem suferințele copiilor bolnavi prin prisma vieții Sfântului Paisie Aghioritul, fiind inspirați de duhul milosteniei vii a Sfântului Vasile cel Mare, ne dorim ca și construirea primului Centru de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor” cu asistență gratuită din România să fie o mângâiere adusă celor în nevoi. La Sânnicovă (la 3 km de Cluj-Napoca) se conturează din ce în ce mai clar funcționalitatea spațiilor medicale: 19 saloane cu băi proprii, 5 camere de tratament, sală de activități, de kinetoterapie, de logopedie și sală de stimulare neurosenzorială. La exterior, echipa centrului intervine la lucrările de împrejmuire, fațada clădirii și racordurile la utilități, oferind astfel un cadru adecvat pentru o unitate medicală modernă.

Vrem să oferim o mângâiere micuților aflați în dureri și suferință. Credem că putem concretiza acest lucru prin evenimentul caritabil „Crosul Inimilor Mari”. O competiție sportivă de alergat prin care se contribuie la finalizarea Centrului de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor”. Idee cu care vine în întâmpinare crosul este că „schimbările mari încep cu pași mici”. Sâmbătă, 31 Martie 2025, de la ora 10:00, în Parcul Central „Simion Bărnuțiu” din Cluj-Napoca s-a desfășurat, cu voia și ajutorul lui Dumnezeu, *Crosul Inimilor Mari*. Participanții s-au putut la trei: Micul Cros de 800 metri, Marele Cros de 5 km sau Crosul Familiilor în care copii cu părinții au alergat împreună.

Prezența și implicarea fiecăruia a contat pentru atingerea unui scop nobil. Nu putem lua durerea în totalitate, dar putem aduce o mângâiere. Boala nu o putem opri, dar putem să iubim mai mult. Să facem loc aproapelui în inimile noastre, învățând de la sfinți să aplicăm iubirea milostivă în societatea noastră.

Din mărturiile participanților la *Crosul Inimilor Mari*: „A fost o mare bucurie să particip astăzi, alături de băiețelul meu Luca, la *Crosul Inimilor Mari*, eveniment caritabil sportiv organizat de Asociația Studenților Creștin-Ortodocși Români din Cluj-Napoca.

Scopul evenimentului l-a reprezentat strângerea de fonduri pentru continuarea lucrărilor de construcție la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Hristofor”, primul spital din zona de nord-vest a Transilvaniei care va oferi asistență complexă gratuită (medicală, spirituală, socială și psihologică) copiilor cu boli cronice din România. Acest spital este construit de Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, dar și cu sprijinul și implicarea oamenilor cu suflet mare.

Crosul Inimilor Mari a reprezentat o ocazie de a conștientiza publicul larg cu privire la importanța îngrijirilor paliative pediatriche și la nevoile Centrului „Sfântul Hristofor”. Fiecare pas alergat și fiecare donație făcută a contribuit astăzi la asigurarea unui mediu demn și plin de compasiune pentru micii pacienți care se confruntă cu suferința.

Felicit tinerii din ASCOR pentru evenimentul de astăzi și pentru implicarea lor activă în implementarea unor proiecte cu impact asupra calității vieții și sănătății semenilor.”

Apropierea de Sfinți și experiența ca nou membru în ASCOR

Alexandra-Mădălina Sălván

Într-o eră a comunicării, omul se simte singur de multe ori, după cum afirmă și Preasfințitul Părinte Macarie (Preasfințitul Macarie, Episcopul românilor din Europa de Nord, *De ce mă simt singur într-o eră a comunicării*), uitând că el nu este singur în nici măcar o clipă a vieții sale. Din momentul în care pruncul se îmbracă în haina lui Hristos, prin Taina Sfântului Botez, căci „câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat” (Galateni 3, 27), omul are bucuria de a fi prieten cu Hristos, cu îngerul său păzitor și cu toți locuitorii Raiului care mai înainte au fost prieteni ai lui Hristos. „Nu mai sunteți străini și locuitori vremelnici, ci sunteți împreună cetățeni cu Sfinții și casnici ai lui Dumnezeu” (Efeseni 2, 19). Și totuși omul se simte singur. Omul trăiește cu falsa impresie că Sfinții sunt undeva departe, imposibil de ajuns și de înduplecat și că nu ai cum să îi urmezi. Oare chiar atât de neprietenoși să fie Sfinții? Cei care L-au urmat pe Mântuitorul în iubire să fie atât de reci?

De multe ori îmi puneam întrebarea: *cum să fiu mai aproape de semenii mei și să le urmez modelul Mântuitorului, al Maicii Domnului și al tuturor Sfinților?* De această binecuvântare am avut parte din momentul în care am decis să fiu membră ASCOR. La începutul drumului meu în această direcție, nu știam cât de mult avea să schimbe felul meu de a privi credința, dragostea, comunitatea. Intrarea mea în ASCOR a fost mai mult decât o alegere extracurriculară, un alt mod de a petrece timpul. Înscrierea mea în această asociație a însemnat o nouă cale de a mă întâlni cu Sfinții și de a le urma exemplul.

Prima mea interacțiune, deși neoficială, a fost prin participarea la slujbele care se săvârșesc în Biserica din Hașdeu, unde m-am întâlnit cu un bun prieten, Sfântul Mare Mucenic Efrem cel Nou, a cărui minune făcută de dânsul în viața mea nu pot să nu o mărturisesc spre slava sa.

Când eram mică, draga mea străbunică a plecat către cel căruia i se rugase toată viața. De atunci, un gând nu îmi dădea pace: unde a ajuns străbunica? Oare e bine? Fără să știu de existența Sfântului Efrem, într-o noapte, acesta mi-a apărut în vis, arătându-mi că atât străbunica, cât și bunicul care murise între timp erau în Rai. „Eu sunt Sfântul Mare Mucenic Efrem cel Nou, eu ți-am arătat unde sunt”, mi-a zis Sfântul. Dimineața, când m-am trezit, am căutat repede să văd dacă e adevărat ceea ce visasem și dacă Sfântul chiar există. Nu mică mi-a fost mirarea când am citit în acatistul Sfântului *Bucură-te, că te arăți celor ce dorm, dar și celor ce veghează* (Icosul al V-lea). Astfel, am înțeles că Sfinții ne iubesc și ne ajută chiar dacă încă nu îi cunoaștem.

Dacă ei ne ajută deși nu îi cunoaștem, cum am putea noi să îl ajutăm pe omul aflat în suferință de lângă noi?

Oficial, prima experiență alături de colegii din ASCOR s-a desfășurat în spitale, colindând oamenii aflați în suferință. Ochii celor mici, cât și a celor mari s-au umplut de bucurie. Cum să nu Îl vezi pe Mântuitorul în acea privire plină de speranță și bucurie că nu sunt uitați?

O clipă de pace și un zâmbet cald părea că le ușurează suferința celor care își duc crucea cu răbdare. Alături de noi, pe holurile spitalelor cântau suav Sfinții care ne însoțeau cu dragoste și mângâiau prin icoanele lor pacienții care îi primeau cu drag, alături de noi. În această lucrare a dragostei, ne simțeam ocrotiți și însoțiți de Sfinții Tămăduitori – vindecători ai sufletelor și ai trupurilor – și de Sfinții Doctori fără de

arginți, cei care, asemenea lui Hristos, au slujit cu dragoste și fără plată celor bolnavi, deoarece „Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată” (1 Corinteni 13, 7-8). Prin fiecare colind, care nu este doar o tradiție, ci o rugăciune cântată, le transmiteam că nu sunt

singuri, că Dumnezeu este aproape, iar Sfinții Săi lucrează tainic prin iubire, prin dăruire, prin prezență.

Sfinții s-au apropiat de noi și ne-au urmat și în căminele studențești, acolo unde Botezul Domnului a fost vestit în camerele celor care și-au deschis ușa inimii, sfințite fiind de către preoții care, cu dragoste și bucurie, ne-au călăuzit în această lucrare. „Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta, biruință binecredincioșilor creștini asupra celor potrivnici dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău”, cântarea aceasta, insuflată din Psalmul 27, răsuna pe holurile căminelor, revărsând bucuria și nădejdea psalmistului și în sufletele noastre. Pentru noi, tinerii, acest act nu este doar o tradiție, ci o profundă mărturisire a lui Hristos în mijlocul fraților și surorilor noastre. Botezul Mântuitorului ne reamintește că suntem parte a unei comunități vii, unite, în care credința se trăiește în mod concret și care, prin prezența Duhului este desăvârșită.

O comunitate în care chiar dacă treci printr-o perioadă grea, știi că ești purtat în rugăciunile Prietenilor tăi din cer, dar și ale celor de pe pământ, după cum ne îndeamnă și Apostolul Iacov: „Mărturișiți-vă deci unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a drepțului” (Iacov 5, 16)

Cu acest îndemn în inimile noastre, ne-am îndreptat pașii către Sfântul Părinte Arsenie Boca, care cu dragoste ne-a însoțit în drumul nostru spre el. Sfântul Ardealului, după cum este cunoscut, ne aștepta tăcut să ne spunem durerile inimii noastre la crucea sa. Atunci mi-

am pus întrebarea: *Ce înseamnă să fii Sfânt?* Ce înseamnă să ascuți zilnic durerile a mii de oameni care vin să îți spună povara sau să îți ceară ajutorul în neputințele lor? „A fi fericit înseamnă a-l face fericit pe celălalt”, învăța Părintele Arsenie pe cei care îi primea cu dragoste. Dar de unde să ai atâta putere încât să îl faci mereu pe celălalt fericit? De unde să ai putere să îl mângâi pe celălalt, când chiar inima ta este zdrobită? Sfântul Părinte Arsenie Boca ne răspunde și la această întrebare: „Iubirea nu are marginile omului, nici spațiul, nici timpul. Nu pierie niciodată, e puternică, încât străbate dincolo de mormânt și ajunge pe cel iubit. Străpunge iadul, care nu-i poate sta împreună și străbate cerul” (Părintele Arsenie Boca - Mare îndrumător de suflete din secolul XX, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2002, p. 102). Prin aceste îndemnuri, Sfântul Părinte ne îndeamnă cum să împlinim dumnezeiasca poruncă care ne cere să ne iubim unii pe alții. După ce l-am colindat pe Părintele Arsenie Boca și pe oamenii care veniseră la dânsul, cu sufletele ușurate, cu inimile mângâiate și cu nădejdea mijlocirii Sfântului la tronul dumnezeiesc, ne-am întors fiecare la casele noastre, dând slavă lui Dumnezeu pentru toate.

Se spune că nu ajungi la un Sfânt până când acesta nu te cheamă la el să îl descoperi sau să vă reîntâlniți. Astfel, o parte dintre noi am fost chemați de către Sfântul Cuvios Pafnutie-Pârveu, la mănăstirea Bălan, a cărui ocrotitor este. Citind acatistul Sfântului Pafnutie-Pârveu și aflând detalii despre viața acestuia și dragostea sa față de Dumnezeu, am învățat cât de importantă este tăcerea și chemarea lui Dumnezeu, a Maicii Domnului și a Sfinților în lucrările noastre. Cel dintâi erai, între tinerii de o vârstă cu tine, la nevoițele duhovnicești, așa cum arată numele tău de Pârveu, primit la botez. Pentru aceasta, de mic ai bucurat pe Îngeri și pe cei de aproape ai tăi, că, sub povățuirea monahilor din Mănăstirea Negru-Vodă, erai însușlețit de dorul științei de carte și de a-ți spori talantul zugrăvirii de icoane, prin care te sârguii la toată fapta bună, biruind pe vrăjmașii nevăzuți și slăvind pe Dumnezeu prin cântarea: *Aliluia!*

Astfel, descoperirea Sfântului și modelul purtării în anii tinereții sale ne-a demonstrat că putem pune început bun lucrării noastre chiar din tinerețe întrucât „osteneala tinereții este odihna bătrâneții” (Sfântul Isaac Sirul). De cele mai multe ori ne înșelăm amarnic crezând că doar la bătrânețe putem pune început osteneții noastre pentru odihna sufletului în Împărăția ce o să vină. Păcăliți de vrăjmaș, uităm că fiecare dintre noi am fost înzestrați cu câte un talant sau mai mulți, spre Slava lui Dumnezeu și spre ajutorul semenilor noștri. Ce s-ar fi întâmplat dacă Sfinții Doctori fără de arginți nu și-ar fi folosit talanții în slujba semenilor? Ce s-ar fi întâmplat cu creștinismul dacă Sfântul Împărat Constantin nu s-ar fi lăsat în voia Lui Dumnezeu?

Într-un loc în care ai impresia că timpul stă și nu se grăbește, stresul cotidian nu mai există, iar natura se împletește cu rugăciunea, am realizat câtă bucurie avea Sfântul Serafim de Sarov sau Sfânta Teodora de la Sila – care este prăznuită în aceeași zi cu Sfântul Pafnutie – în mijlocul naturii, înconjurați de prietenii necuvântători și păziți de Dragostea care nu cade niciodată. Animăluțele mănăstirii păreau că ne însoțesc cu dragoste în drumul nostru spre cunoașterea Sfântului care le ocrotea. Îndemnurile maicii Melania și bucuria învierii lui Hristos care îi lumina chipul ne-a arătat frumusețea trăirii alături de Casnicii Împărăției Cerurilor. Primind binecuvântarea pentru drum și îndemnul de a ne mai întoarce, fiind așteptați cu dragoste oricând, am plecat avându-l ca nou prieten pe Sfântul Pafnutie-Pârveu.

De-a lungul secolelor au existat nenumărate momente de cotitură în viețile creștinilor. De la Dioclețian, cu-

noscutul împărat care a înființat „tetrarhia” și care a început persecuțiile sângeroase, până la libertatea exprimării credinței dată de Împăratul Constantin, prin Edictul de la Milano în anul 313, creștinii au avut de îndurat grele suferințe în numele Celui înviat. Oare să se fi încheiat persecuțiile asupra creștinilor o dată cu venirea Împăratului Constantin la conducere?

O asemenea perioadă tulbure a venit și asupra creștinilor țării noastre în perioada comunistă. Astfel, mulți mărturisitori au ajuns să fie exemple vii ale generațiilor de creștini care au venit și care vor urma. Cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la înființare, Patriarhia Română a proclamat canonizarea a 16 Sfinți Români. În dorința de a ne apropia și de a cunoaște acești Sfinți Români, am pornit în călătoria noastră spre București. Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction-Munteanu, Sfântul Preot Mărturisitor Ilie Lăcătușul, Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae și Sfântul Preot Mucenic Constantin Sârbu sunt câțiva dintre Sfinții de care ne-am apropiat prin citirea vieții lor, a scrierilor lăsate moștenire, dar și prin vizitarea mormântului sau a bisericii la care au slujit, acolo unde s-a putut și unde am fost lăsați să ne închinăm.

Astfel, acești Prietenii nevăzuți care nu te lasă nicodată singur te așteaptă cu dragoste să le ceri ajutorul sau, dacă nu îi cunoști, să ți se facă cunoscuți. Într-o lume în care consumerismul este pe primul loc, acești Sfinți cărora le sunt recunoscătoare, m-au învățat că cele mai de preț lucruri sunt cele care au esența veșniciei, iar nu a lumii. Chiar dacă la început legătura cu ei era distantă, plasând între noi o prăpastie de netrecut, Ei mi-au dovedit că singurul lucru care mă împiedică este frica, lipsa credinței și a curajului în Hristos și în ei, *prietenii Mirelui*. Această relație nu se construiește într-o zi, ci în timp, cu răbdare. Uneori, un simplu oftat din inimă poate să fie o rugăciune care să se înalțe la un sfânt pe care nu îl cunoști, dar pe care vei ajunge să îl iubești din toată inima. Prin toate aceste experiențe, de la spitale la cămine, de la cămine la activități petrecute în subsolul Bisericii cu scopul de a cunoaște noi Sfinți și chiar la pelerinajele care ne-au îmbogățit sufletește, pot să mărturisesc cu mâna pe inimă că mi-am făcut atât prietenii pământești, cât și Prietenii nevăzuți, care mă poartă în rugăciunile lor constant.

Hristos în mijlocul nostru!

Echipa: Tatiana Onilov

Anca-Maria Bica, Bogdan Herteg,

Maria-Magdalena Goia, Maria Fărcaș

Adresa ASCOR:

Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:

Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300

revista.filocalia@yahoo.com